

Ministerul Justiției al Republicii Moldova
Oficiul central de probațiune
pe lângă Departamentul Instituțiilor Penitenciare

IMPLEMENTAREA probațiunii în privința copiilor în conflict cu Legea în Republica Moldova

RAPORT de monitorizare realizat în cadrul proiectului *„Reforma sistemului de justiție juvenilă în Republica Moldova”*

Autori:

Victor Zaharia, doctor, conferențiar universitar, director al Institutului de Reforme Penale

Igor Dolea, doctor habilitat, profesor universitar, membru al Consiliului Superior al Magistraturii

Oleg Trocin, avocat, Biroul Asociat de Avocați „Inter-Avo”

Sergiu Ciorbă, consultant juridic, S.C. „IMC Legal Advisers” S.R.L.

Nicolae Harconiță, expert în domeniul probațiunii sentențiale și post-penitenciare

Vitalie Popa, șef al Serviciului analitic și programe internaționale, Oficiul central de probațiune pe lângă Departamentul Instituțiilor Penitenciare

Responsabil de ediție: Vitalie Popa

Coordonatori: Sorin Hanganu, Coordonator Proiecte

Protecția Copilului, UNICEF-Moldova

Vladimir Popa, șef adjunct al Oficiului central de probațiune

pe lângă Departamentul Instituțiilor Penitenciare

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului „*Reforma sistemului de justiție juvenilă în Republica Moldova*”, implementat de UNICEF cu sprijinul financiar al Agenției Suedeze pentru Dezvoltare Internațională (SIDA). Opiniile expuse în prezenta publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere al UNICEF sau SIDA. Răspunderea asupra conținutului lucrării revine în întregime autorilor acesteia.

CUPRINS

I.	Introducere	4
II.	Locul și rolul probațiunii în privința minorilor în cadrul sistemului de justiție penală al Republicii Moldova	8
III.	Rezultatele monitorizării activității serviciului de probațiune în Republica Moldova în privința copiilor aflați în conflict cu legea	10
	III.1. Aspecte ale probațiunii presentențiale	10
	III.2. Aspecte ale probațiunii sentențiale și post-penitenciare	18
	III.3. Aspecte ale pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității	23
	III.4. Parteneriatele serviciului de probațiune.....	27
	III.5. Aspectele manageriale ale activității serviciului de probațiune	30
IV.	Recomandări	36
V.	Anexe	39

INTRODUCERE

Prezentul raport este întocmit la solicitarea Departamentului de executare prin evaluarea activităților desfășurate în domeniul probațiunii în privința copilului aflat în conflict cu legea, în vederea consolidării instituției probațiunii ca parte integrantă a sistemului de justiție penală al Republicii Moldova. Activitățile au fost apreciate sub aspectul prevederilor legislației naționale și ale celei internaționale, bunelor practici în domeniu, proiectelor de dezvoltare a serviciilor de probațiune. Rezultatele obținute reflectă situația pentru anul 2009.

METODOLOGIA MONITORIZĂRII

a. Obiectivele evaluării:

- evaluarea activităților întreprinse de Departamentul de executare și partenerii săi în vederea implementării probațiunii în privința copilului aflat în conflict cu legea;
- formularea unor recomandări în vederea consolidării instituției probațiunii ca parte integrantă a sistemului de justiție penală al Republicii Moldova.

b. Actorii vizați de rezultatele monitorizării:

1. Parlamentul Republicii Moldova:
 - Comisia juridică, numiri și imunități
 - Comisia securitate națională, apărare și ordine publică
 - Comisia politica externă și integrare europeană
 - Comisia drepturile omului și relații interetnice
 - Comisia administrația publică, mediu și dezvoltare regională
 - Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media
 - Comisia protecție socială, sănătate și familie
2. Guvernul Republicii Moldova:
 - Ministerul Finanțelor
 - Ministerul Educației
 - Ministerul Sănătății
 - Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), Fondul Republican de Susținere Socială a Populației)
 - Ministerul Justiției
 - Ministerul Afacerilor Interne
 - Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor
 - Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului
3. Autoritatea judecătorească
4. Societatea civilă, inclusiv organizațiile neguvernamentale active în domeniul protecției drepturilor omului și în domeniul social și de drept
5. Ambasadele, reprezentanțele altor state și organizațiile internaționale guvernamentale acreditate în Republica Moldova
6. Agenții economici
7. Cultele religioase

8. Centrele de plasament

9. Birourile de avocați.

Procesul de monitorizare a sistemului de probațiune din Republica Moldova s-a axat pe analiza situației prin prisma a 5 aspecte: probațiunea prezentențială, probațiunea sentențială în comunitate și probațiunea post-penitenciară, munca neremunerată în folosul comunității, parteneriatele serviciului de probațiune și aspectele manageriale, fiind implicate 14 servicii de probațiune. La etapa inițială au fost elaborate instrumentele de evaluare, au fost stabiliți indicatorii și metodele de cercetare, precum și tehnicile de colectare a informațiilor.

c. Lista de indicatori:

1. Nivelul de familiarizare al consilierilor de probațiune, procurorilor, judecătorilor și al altor actori implicați în activitatea de probațiune cu bazele serviciului de probațiune;
2. Nivelul de cunoaștere a principiilor probațiunii de către consilierii de probațiune;
3. Gradul de respectare a principiilor probațiunii de către consilierii de probațiune;
4. Gradul de înțelegere de către consilierii de probațiune a interesului superior al copilului;
5. Frecvența solicitării referatelor prezentențiale de probațiune de către potențialii solicitanți;
6. Termenele de întocmire și de prezentare a referatelor prezentențiale de probațiune de către consilierii de probațiune;
7. Acordarea de asistență primară de către consilierul de probațiune la etapa probațiunii prezentențiale;
8. Atitudinea procurorilor și judecătorilor față de obligativitatea solicitării referatelor prezentențiale de probațiune în cauzele cu implicarea copiilor aflați în conflict cu legea;
9. Dificultățile întâmpinate de consilierii de probațiune la întocmirea referatului prezentențial de probațiune;
10. Nivelul de înțelegere a dimensiunii comunitare a pedepselor neprivative de libertate de către consilierii de probațiune;
11. Tehnicile și metodele de determinare a nevoilor sociale ale beneficiarilor serviciului de probațiune;
12. Modalitatea de planificare a executării muncii neremunerate în folosul comunității;
13. Spectrul de activități desfășurate la etapa sentențială cu copiii aflați în conflict cu legea de consilierul de probațiune;
14. Modalitatea de evidență și de control al persoanelor liberate de pedeapsa penală;
15. Activitățile de reintegrare desfășurate de consilierii de probațiune cu persoanele condamnate la muncă neremunerată în folosul comunității;
16. Diversitatea programelor de reintegrare și corecție a comportamentului utilizate de consilierii de probațiune în cauzele cu implicarea copiilor aflați în conflict cu legea;
17. Dificultățile pe care le întâmpină consilierii de probațiune la punerea în executare a muncii neremunerate în folosul comunității;
18. Asigurarea continuității lucrului de pregătire pentru liberare desfășurat în penitenciar;
19. Procesul de luare a deciziilor în cadrul Oficiului de probațiune și rolul consilierului de probațiune în acest proces;
20. Specializarea consilierilor de probațiune în cadrul Oficiului de probațiune;
21. Modalitatea de implicare a voluntarilor și a altor resurse comunitare în activitatea de probațiune;
22. Nivelul de instruire al personalului angajat în probațiune;

23. Motivarea de serviciu a consilierilor de probațiune;
24. Transparența activității serviciului de probațiune;
25. Modalitatea de conlucrare a consilierilor de probațiune cu reprezentanții organelor de drept și ai autorităților publice; dificultățile întâmpinate în acest proces;
26. Modalitatea de conlucrare a consilierilor de probațiune cu reprezentanții societății civile; dificultățile întâmpinate în acest proces;
27. Conlucrarea cu serviciile de protecție a drepturilor copilului;
28. Activitățile întreprinse de consilierii de probațiune în vederea dezvoltării capacității familiei și a comunității în asigurarea asistenței minorilor și în prevenirea riscului intrării lor în dificultate;
29. Implicarea serviciului de probațiune în elaborarea programelor locale și sectoriale de protecție a copilului și familiei;
30. Perspectivele de dezvoltare a serviciului de probațiune în viziunea consilierilor de probațiune.

d. Metodele și tehnicile de colectare a informației în procesul de monitorizare:

1. Analiza documentelor (dosare personale, referate de evaluare, rapoarte de activitate, fișe de post etc.);
2. Analiza statistică;
3. Chestionare și cercetare;
4. Interviu cu consilierii de probațiune, solicitanții referatelor de evaluare, beneficiarii serviciilor de probațiune, reprezentanții administrațiilor publice locale etc.;
5. Analiza registrelor de evidență;
6. Observații directe și indirecte;
7. Studii de caz.

Pe parcursul cercetării au fost examinate 191 de referate prezentențiale de evaluare psihosocială a personalității întocmite pe parcursul anului 2009, 70 de dosare personale ale beneficiarilor minori aflați în evidență, fișele de post ale personalului de probațiune, rapoartele trimestriale ale serviciilor de probațiune, acordurile de parteneriat cu actorii sociali care activează în domeniul respectării drepturilor copilului.

Interviurile au fost orientate pe desfășurarea activităților de probațiune, organizarea serviciului de probațiune, cadrul legal și problemele existente în domeniu. S-a utilizat și forma de chestionare (a procurorilor, judecătorilor, consilierilor de probațiune, reprezentanților administrației publice locale). În total au fost chestionate 56 de persoane (cîte un reprezentant din cadrul procuraturii, judecătoriei, serviciului de probațiune și APL din 14 raioane ale republicii). Au fost realizate interviuri cu angajați ai poliției, agențiilor teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, secțiilor de asistență socială, centrelor de reintegrare (CJC Cahul, CJC Fălești, CJC Telenești, CJC Chișinău, CJC Bălți, Centrul „Reîntoarcere” din mun. Bălți etc.). Rezultatele au fost analizate, iar în baza lor au fost formulate unele recomandări.

Unele aspecte care ne interesează au fost identificate și în cadrul unor evenimente publice cum sînt mesele rotunde, seminarele și conferințele organizate de Institutul de Reforme Penale, Misiunea Norvegiană de Experți pentru Promovarea Supremației Legii în Moldova, IRZ Twinning etc. În acest sens menționăm:

- Conferința **„Politica penală a Republicii Moldova în tranziție către standardele europene”**, organizată de Institutul de Reforme Penale și Misiunea Norvegiană de Experți pentru Promovarea Supremației Legii în Moldova, 8 aprilie 2008, Chișinău, Palatul Republicii;

- Conferința de evaluare **„Implementarea alternativelor la detenție în Republica Moldova”**, organizată de Institutul de Reforme Penale în cadrul proiectului **„Promovarea alternativelor la detenție în Republica Moldova”**, cu suportul financiar al Fundației „SOROS - Moldova”, 10 aprilie 2008, Chișinău, Sala de Conferințe a Cantinei Aparatului Guvernului;
- Masa rotundă **„Probațiunea – un element necesar și important din sistemul justiției penale”**, organizată de Direcția probațiune, Institutul de Reforme Penale și Misiunea Norvegiană de Experți pentru Promovarea Supremației Legii în Moldova, 20 noiembrie 2008, or. Cahul, 24 noiembrie 2008, mun. Bălți;
- Mesele rotunde **„Probațiunea presentențială – strategie de intervenție comunitară”**, organizate de Institutul de Reforme Penale, 10-25 septembrie 2009, mun. Bălți, or. Fălești, or. Telenеști;
- Seminare de instruire în cadrul proiectului Twinning **„Susținerea reformării sistemului instituțiilor penitenciare și a reformei penale în Republica Moldova”**;
- **„Modelul de cooperare și raportul presentențial în sistemul justiției”**, 9-10 decembrie 2009, sala de ședințe a Departamentului de executare;
- **„Procedurile de supraveghere în probațiune”**, 27 ianuarie 2010, sala de ședințe a Departamentului de executare.

În cadrul proiectului **„Reforma sistemului de justiție juvenilă în Republica Moldova”**, implementat în perioada 2009 - 2010 cu susținerea financiară a UNICEF - Moldova au fost, de asemenea, organizate un șir de mese rotunde, printre care și cele de diseminare a rezultatelor monitorizării sistemului de probațiune în privința copiilor aflați în conflict cu legea. Aceste reuniuni au constituit o evaluare intermediară a principalilor indicatori ai procesului de monitorizare, fapt ce a permis definitivarea recomandărilor incluse în prezentul raport în lumina actelor internaționale și bunelor practici în domeniu.

Menționăm că în procesul cercetării ne-au fost puse la dispoziție informații ample și utile de către Institutul de Reforme Penale, Direcția probațiune din cadrul Departamentului de executare, UNICEF - Moldova. Aducem sincere mulțumiri tuturor persoanelor care au contribuit la furnizarea datelor pentru raport, precum și donatorilor pentru susținerea în promovarea unei instituții necesare în justiția penală a Republicii Moldova.

LOCUL ȘI ROLUL PROBAȚIUNII ÎN PRIVINȚA MINORILOR ÎN CADRUL SISTEMULUI DE JUSTIȚIE PENALĂ AL REPUBLICII MOLDOVA

În Republica Moldova rolul probațiunii este cu siguranță identificat și are un caracter pozitiv. Actualmente se înregistrează o preocupare constantă pentru remodelarea politicilor penale naționale și a sistemelor de drept în concordanță cu modelele internaționale, în special prin introducerea sistemului de probațiune existent într-o formă incipientă în majoritatea legislațiilor penale est-europene.

Implementarea instituției probațiunii în Moldova se bazează pe recomandările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, precum și ale altor organisme internaționale. Printre acestea putem evidenția:

- Recomandarea nr. 914 (1981), care definește ca principiu de bază al politicii penale „înlocuirea, pe cât posibil, a pedepsei închisorii de scurtă durată cu alte măsuri care au aceeași eficiență”;
- Rezoluția nr. 76 (10) - „Alternative la pedeapsa închisorii”, prin care guvernelor statelor-membre ale Consiliului Europei li s-a cerut să nu precupească nici un efort în dezvoltarea alternativelor existente, precum probațiunea și sancțiunile pecuniare, și să studieze posibilitatea introducerii unor noi alternative la închisoare, cu luarea în considerare, în mod special, a implicării comunității în procesul de resocializare a infractorilor;
- Recomandarea nr. R (92) 16, referitoare la Regulile Europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate, prin care guvernelor statelor-membre li se recomandă să se inspire în legislația și practica lor internă din principiile reținute în textul Regulilor Europene, cu scopul de a le pune în aplicare în mod progresiv;
- Recomandarea nr. R (2000) 22, referitoare la implementarea Regulilor Europene privind măsurile și sancțiunile comunitare, adoptate în anul 1992, considerându-se că aceste măsuri și sancțiuni reprezintă mijloace importante de luptă împotriva criminalității și că ele evită efectele negative ale închisorii.

Recunoscând necesitățile de dezvoltare națională, internațională și regională ca abordare și strategie pentru prevenirea infracționalității și tratamentul infractorilor, recomandări similare celor prezentate mai sus au fost reiterate și de către Națiunile Unite:

- Rezoluția nr. 40/33 din 1985 – Ansamblul Regulilor Minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing), care reliefează importanța resocializării minorilor delincvenți în comunitate, plecând de la particularitățile bio-psiho-sociale ale acestei categorii de persoane, precum și de la impactul negativ al mediului carceral asupra personalității acestora;
- Regulile Minime ale Națiunilor Unite referitoare la măsurile neprivative de libertate (Regulile de la Tokyo) nr. 45-110 din anul 1990, bazate pe principiul respectării drepturilor persoanelor aflate în conflict cu legea, pe finalitatea pedepsei, luând în considerare creșterea populației carcerale și supraaglomerarea penitenciarelor, vizează încurajarea comunității de a participa mai activ la realizarea actului de justiție și, în special, la tratamentul delincvenților, în vederea dezvoltării simțului de responsabilitate față de societate;

- Rezoluția nr. 45/112 din 1998 – Principiile Națiunilor Unite pentru Prevenirea Delincvenței Juvenile (Principiile de la Riyadh), care reliefează importanța concentrării acțiunilor statelor-membre în vederea eficientizării eforturilor naționale în domeniul protecției și ocrotirii minorilor și tinerilor, prin diminuarea factorilor criminogeni și prin consolidarea intervențiilor statale în asigurarea socializării/resocializării acestora.

Aceste recomandări exprimă necesitatea de aplicare a pedepselor alternative închisorii.

Activitatea de probațiune în privința minorilor în Republica Moldova are ca scop protecția comunității prin monitorizarea continuă a comportamentului minorului aflat în conflict cu legea penală și reintegrarea socială a acestuia în toate fazele probațiunii, cum ar fi: **probațiunea presentențială** — evaluarea psihosocială a personalității minorului bănuit/invinuit/inculpat; **probațiunea sentențială în comunitate** — totalitatea de activități orientate spre resocializarea minorilor eliberați de pedeapsa penală, de răspunderea penală, spre controlul comportamentului și respectării obligațiilor acestora; **probațiunea penitenciară** — totalitatea de activități socio-educative desfășurate în penitenciar și de activități de pregătire pentru liberarea minorilor din locurile de detenție; **probațiunea post-penitenciară** — acordarea de asistență minorilor eliberați din locurile de detenție în scopul reintegrării lor în societate.

În cadrul proiectului „*Reforma sistemului de justiție juvenilă în Republica Moldova*”, în parteneriat cu Institutul Național al Justiției și cu suportul financiar al UNICEF - Moldova, în anul 2008 a fost organizată instruirea inițială a consilierilor de probațiune specializați în lucrul cu minorii. Aceasta a constituit un suport important pentru consilierii ce activează în serviciul de probațiune, precum și pentru realizarea sarcinilor lor de serviciu. Consilierul de probațiune specializat în lucrul cu minorii asistă instanța în procesul de individualizare a pedepsei prin prezentarea referatului presentențial de evaluare psihosocială a personalității minorului aflat în conflict cu legea, supraveghează și asistă în libertate minorii care au primit sentințe cu executare sub supraveghere sau de muncă neremunerată în folosul statului, asistă minorii deținuți la etapa de pregătire pentru liberare.

Astfel, sistemul de probațiune din Republica Moldova a optat pentru specializarea consilierilor de probațiune. În fiecare subdiviziune teritorială este cel puțin un consilier de probațiune responsabil de lucrul cu minorii.

III.

REZULTATELE MONITORIZĂRII ACTIVITĂȚII SERVICIULUI DE PROBAȚIUNE ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN PRIVINȚA COPILOR AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA

III.1. ASPECTE ALE PROBAȚIUNII PRESENȚIALE

Legislația procesual-penală (art. 385 Cpp RM) prevede că instanța de judecată, la adoptarea sentinței, trebuie să soluționeze ce măsură de pedeapsă urmează să fie stabilită inculpatului, luând în considerare și recomandările serviciului de resocializare, dacă o asemenea anchetă a fost efectuată. Pe de altă parte, Legea cu privire la probațiune, în art.8 (probațiunea prezentențială), ne indică în alin. (3) că „*în privința unui minor, referatul prezentențial de evaluare psihosocială a personalității se întocmește în mod obligatoriu, conform legislației*”. Astfel, în privința minorilor această anchetă sau raport este obligatoriu, iar în privința adulților nu este obligatorie.

În procesul de monitorizare a aspectelor probațiunii prezentențiale au fost aplicate chestionarele, au fost analizate rapoartele de activitate, referatele de evaluare (respectarea termenelor de întocmire, frecvența solicitărilor, calitatea informațiilor prezentate, procesul de colectare a datelor pentru întocmirea referatului), nivelul de familiarizare despre probațiunea prezentențială a factorilor de decizie, cunoașterea principiilor de probațiune și respectarea acestora de către consilierii de probațiune etc.

În fig. 1 și fig. 2 se reflectă situația privind frecvența solicitării de către procurori și judecători a referatului de evaluare psihosocială a personalității minorului.

Procurori: Ați avut ocazia să solicitați referate de evaluare psihosocială a personalității unui minor?

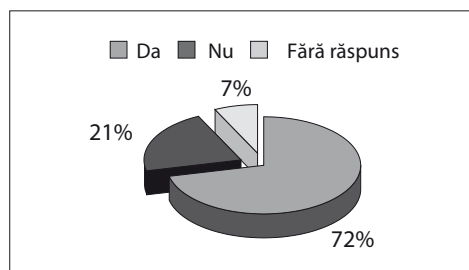

Fig. 1

Judecători: Ați avut ocazia să solicitați referate de evaluare psihosocială a personalității unui minor?

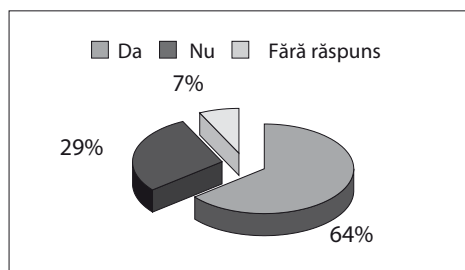

Fig. 2

Astfel, 72 % din procurori și 64 % din judecătorii respondenți au menționat că au avut ocazia să solicite referate de probațiune prezentențială. Mai mult decât atât, marea majoritate a procurorilor (fig. 3) și judecătorilor (fig. 4) le consideră utile.

Procurori: Considerați util referatul de evaluare psihosocială a personalității minorului?

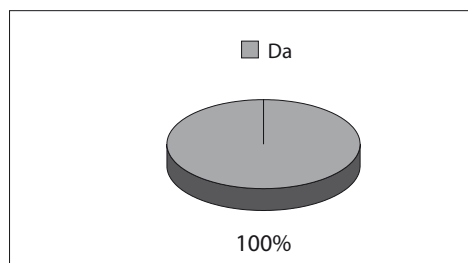

Fig. 3

Judecători: Considerați util referatul de evaluare psihosocială a personalității minorului?

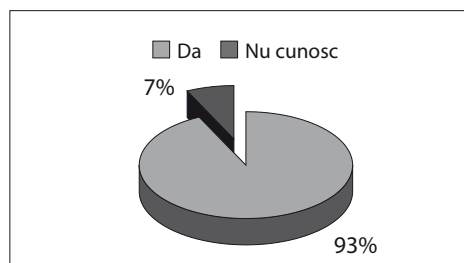

Fig. 4

71 % din procurori (fig. 5) și 49 % din judecătorii respondenți (fig. 6) consideră că, în privința minorilor, referatele de probațiune prezentențiale trebuie întocmite în toate cazurile. Pentru comparație, 38 % din judecătorii respondenți și 14 % din procurori nu consideră necesară întocmirea referatelor prezentențiale în privința adulților (fig. 7 și fig. 8).

Procurori: Cum considerați, este necesară solicitarea/întocmirea referatelor prezentențiale în cauzele cu implicarea minorilor?

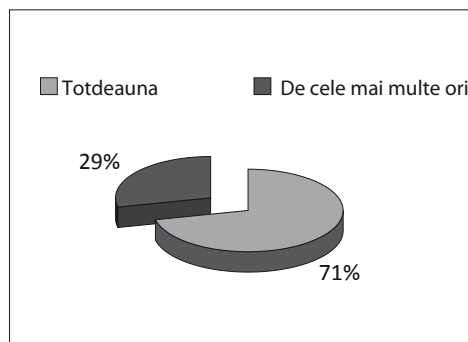

Fig. 5

Judecători: Cum considerați, este necesară solicitarea/întocmirea referatelor prezentențiale în cauzele cu implicarea minorilor

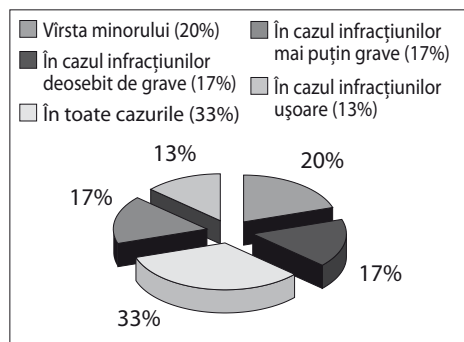

Fig. 6

Procurori: În privința adulților, considerați necesară întocmirea referatelor de evaluare psihosocială a personalității făptuitorului?

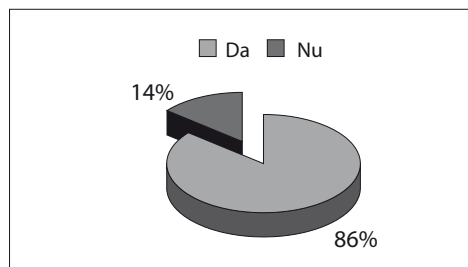

Fig. 7

Judecători: În privința adulților, considerați necesară întocmirea referatelor de evaluare psihosocială a personalității făptuitorului?

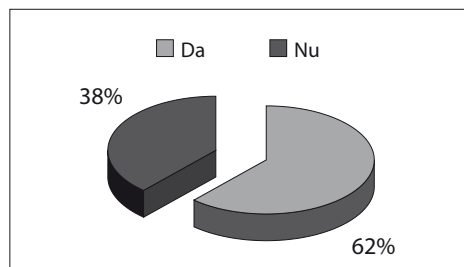

Fig. 8

Majoritatea procurorilor (59 %) și a judecătorilor respondenți (52 %) consideră util referatul de probațiune presentențială pentru individualizarea pedepsei (fig. 9 și fig. 10). În acest context, referatul este relevant și pentru decizia de a aplica sau nu o sancțiune în comunitate. Astfel, 18 % dintre procurori și 24 % din judecători consideră referatul relevant și pentru individualizarea măsurii preventive. Este îngrijorător faptul că o anumită parte dintre procurorii respondenți (5 %) văd utilitatea referatului în stabilirea gradului de vinovăție, ceea ce nu ține de destinația firească a referatului.

Procurori: În opinia Dvs., referatul de evaluare psihosocială a personalității minorului poate contribui la (NB: pot fi alese mai multe opțiuni):

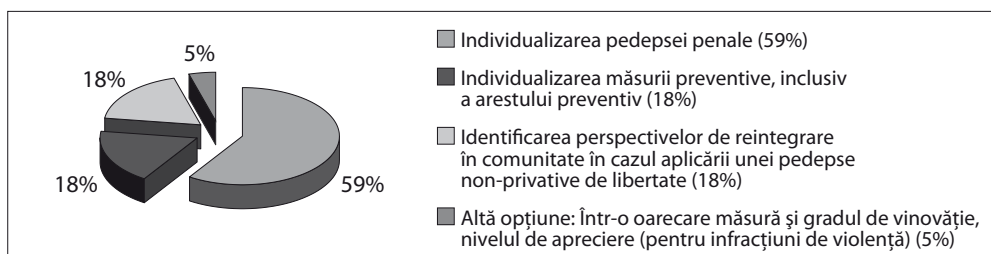

Fig. 9

Judecători: În opinia Dvs., referatul de evaluare psihosocială a personalității minorului poate contribui la (NB: pot fi alese mai multe opțiuni):

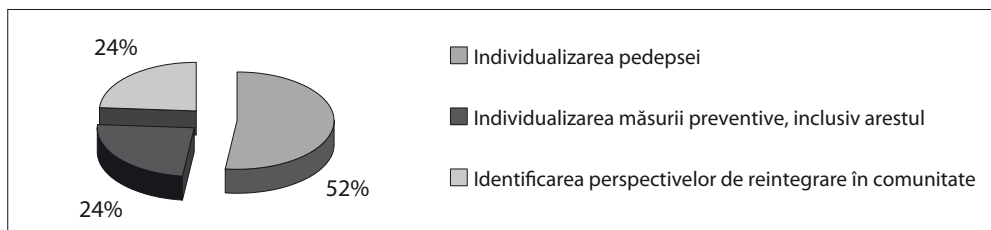

Fig. 10

79 % din consilierii de probațiune respondenți la chestionare au menționat că au întocmit referate de probațiune presentențială. Alte 21 % din consilieri nu au întocmit din considerentul că în fișa lor de post nu este o asemenea atribuție, fie nu sînt solicitări, fie sînt recent angajați în serviciu (fig. 11). Conform datelor Serviciului de probațiune, 43 de consilieri au în atribuția lor întocmirea referatelor presentențiale.

Deși rezultatele arată clar disponibilitatea procurorilor și judecătorilor de a solicita referate presentențiale, totuși în anul 2009 au fost solicitate 191 de referate presentențiale în privința minorilor, dintre care 163 de la procuratură, 8 de la instanța de judecată, 20 de la ofițerul de urmărire penală. În unele raioane se cer frecvent referatele de probațiune presentențială (de ex.: Serviciul de probațiune Șoldănești întocmește, în medie, pînă la 15 referate lunar), în altele însă nu se solicită.

Consilieri de probațiune: Ați întocmit referate presentențiale de probațiune în privința copiilor aflați în conflict cu legea?

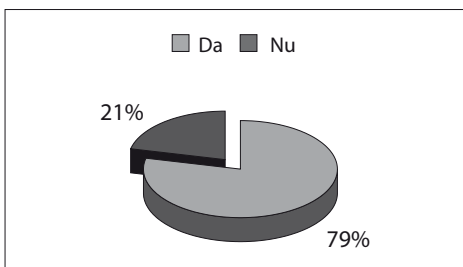

Fig. 11

În general, judecătorii și procurorii solicitanți de referate de probațiune prezentențială dau o apreciere înaltă calității referatelor (72 % dintre procurori și 43 % dintre judecători). Cu toate acestea, se constată un potențial vast pentru îmbunătățirea calității acestora, or 43 % dintre judecători și 21 % dintre procurorii respondenți au dat referatelor doar o apreciere medie a calității lor (fig.12 și fig. 13).

Procurori: Cum apreciați nivelul calității informațiilor cuprinse în referatul de evaluare?

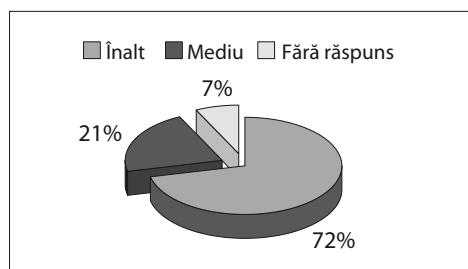

Fig. 12

Judecători: Cum apreciați nivelul calității informațiilor cuprinse în referatul de evaluare?

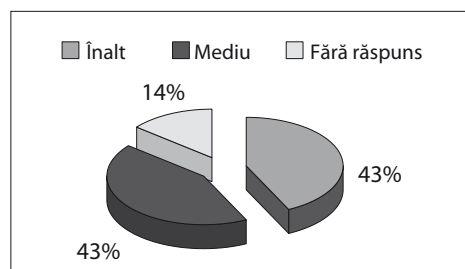

Fig. 13

Atât judecătorii, cât și procurorii respondenți au formulat anumite sugestii pentru îmbunătățirea calității referatelor din perspectiva spectrului de informații incluse. 7 % dintre judecători și 7 % dintre procurori au menționat importanța reflectării în referat și a informației privind influența părinților asupra minorilor (fig. 14 și fig. 15).

Procurori: Ce informații suplimentare considerați că trebuie să fie incluse în referatul de evaluare?

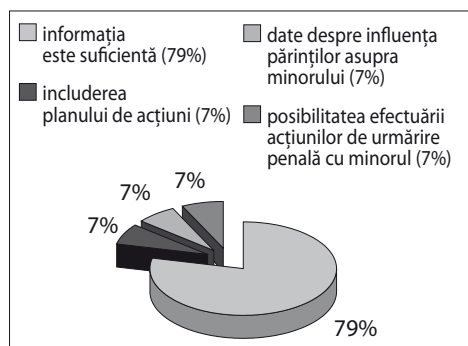

Fig. 14

Judecători: Ce informații suplimentare considerați că trebuie să fie incluse în referatul de evaluare?

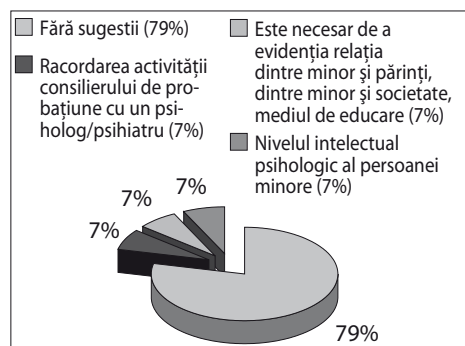

Fig. 15

Majoritatea procurorilor (65 %) și a judecătorilor (72 %) consideră că referatul de probațiune trebuie întocmit într-un termen de până la 10 zile. Această opțiune este susținută doar de 7 % dintre consilierii de probațiune respondenți. Mai mult decât atât, 29 % dintre judecători consideră că termenul de întocmire a referatului trebuie să fie de până la 5 zile. Această părere este susținută și de 14 % dintre consilierii de probațiune, cu condiția că persoana în privința căreia trebuie întocmit referatul este ușor de găsit. În general, consilierii de probațiune (50 %) consideră acceptabil termenul de 14 zile stabilit în regulamentele în vigoare ale Serviciului de probațiune. Astfel, se constată necesitatea sensibilizării mai intense a judecătorilor și procurorilor referitor la scopul, obiectivele referatului, precum și modalitatea de întocmire a acestuia (fig. 16 -18).

Judecători: Cum considerați, care ar fi termenul rezonabil pentru întocmirea unui referat de evaluare?

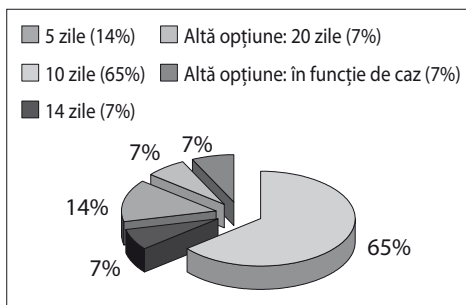

Fig. 16

Perioada totală de întocmire a referatului prezentențial de probațiune este stabilită în funcție de anumiți factori obiectivi (durata procedurii de colectare a informației, perioada de analiză a acesteia), precum și de factori subiectivi (realizarea primului interviu cu făptuitorul, posibilitatea deplasării în teritoriu și alte impedimente în întocmirea referatelor în termenul stabilit). Majoritatea consilierilor de probațiune (65 %) valorifică circa 1 oră pentru o întrevedere cu beneficiarul minor. 57 % dintre consilierii de probațiune respondenți au menționat că procesul de analiză a informației durează o zi (fig. 19 și fig. 20).

Totuși, consilierii de probațiune întâmpină anumite dificultăți în procesul de întocmire a referatelor, în mod special datorită imposibi-

Judecători: Cum considerați, care ar fi termenul rezonabil pentru întocmirea unui referat de evaluare?

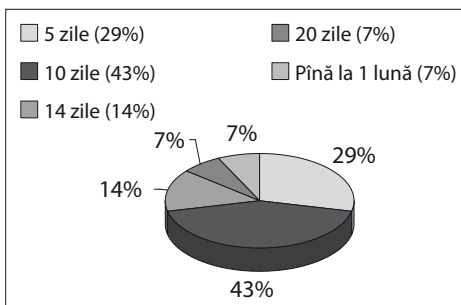

Fig. 17

Consilieri de probațiune: Cum considerați, care ar fi termenul rezonabil pentru întocmirea unui referat de evaluare în privința unui minor aflat în conflict cu legea?

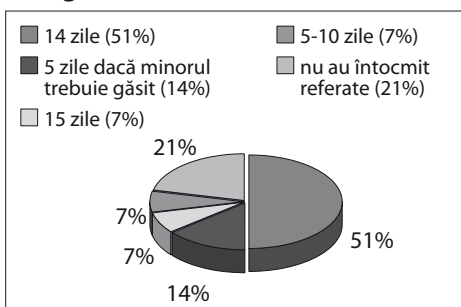

Fig. 18

Consilieri de probațiune: Cît timp rezervați în medie (în cadrul probațiunii prezentențiale) unei întrevederi cu beneficiarul minor?

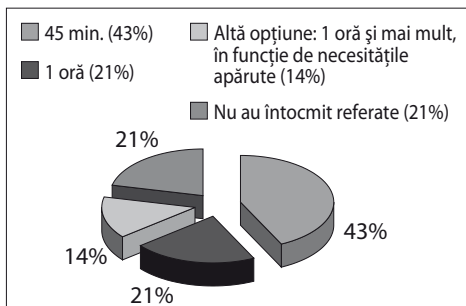

Fig. 19

Consilieri de probațiune: Cît timp rezervați procesului de analiză și sinteză a informației colectate pentru întocmirea referatului prezentențial?

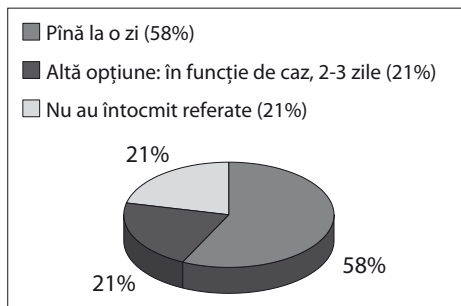

Fig. 20

lității de deplasare în teritoriu (55 %) și a termenelor restrânse de lucru cerute de solicitant (20%) (fig. 21).

Consilierii de probațiune încearcă să soluționeze problema deplasării în teritoriu prin invitarea solicitanților la locul lor de muncă. Astfel, în 57 % de cazuri, consilierul a realizat primul interviu cu beneficiarul minor în biroul său. Este salutar că 43 % dintre consilierii de probațiune încearcă să asigure confidențialitatea discuțiilor, deși 29 % dintre respondenți au menționat că realizează interviul în prezența colegilor de birou, ceea ce ar putea fi în contradicție cu interesul superior al copilului. Unii consilieri (7 %) încearcă a depăși situația prin realizarea discuțiilor în coridor, ceea ce, de asemenea, poate pune la îndoială calitatea acestora și, ca urmare, a referatelor de probațiune prezentențiale (fig. 22 și fig. 23).

Din analiza chestionarelor se constată lipsa unei metodologii clare de evaluare a perspec-

Consilieri de probațiune: Care sînt cele mai frecvente probleme întîlnite de consilierul de probațiune la întocmirea referatului prezentențial în privința copiilor aflați în conflict cu legea? (puteți selecta mai multe opțiuni)

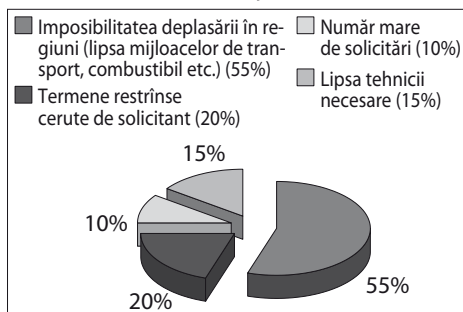

Fig. 21

Consilieri de probațiune: La întocmirea referatului de probațiune, unde ați realizat primul interviu cu beneficiarul minor?

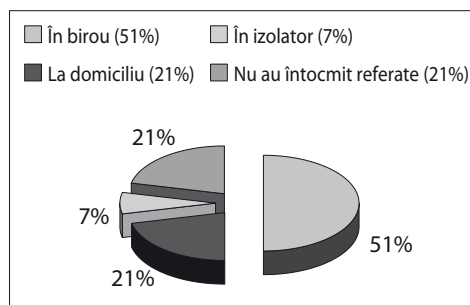

Fig. 22

Consilieri de probațiune: În cazul unei întrevăderi planificate cu beneficiarul minor (în cadrul probațiunii prezentențiale), discutați cu el:

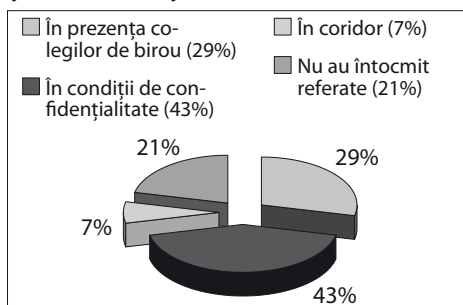

Fig. 23

tivelor de reintegrare socială a persoanei în privința căreia a fost întocmit referatul de probațiune prezentențial. Astfel, la întrebarea „Cum determinați perspectivele de reintegrare în comunitate a beneficiarului minor în privința căruia a fost solicitată întocmirea referatului de evaluare?”, majoritatea consilierilor de probațiune nu au putut da un răspuns clar. Pentru a demonstra dimensiunea capacităților profesionale la acest compartiment, inserăm câteva extrase din răspunsul consilierilor de probațiune:

„În urma interviului avut cu minorul, cu părinții, rudele, plus la aceasta, culeg informațiile de la școală și alte instituții, după care analizez și fac o sinteză a datelor colectate”;

„Pentru a integra în comunitate beneficiarul minor, trebuie ca statul să rezolve o mulțime de probleme care sînt legate de acești minori (părinții să lucreze cu un salariu decent, copiii înțeleg discriminarea lor în societate de alți copii avuți)...”;

„De la caz la caz, luînd în considerare problemele apărute (dacă anterior a avut antecedente penale sau nu), starea materială și psihică în familie, comportamentul cu prietenii și în societate, la locul de studii”;

„De cîte ori a fost condamnat; vîrsta; problemele de sănătate; sprijinul și atenția acordată de către părinți; frecvența sau nu lecțiile; locul de muncă; timpul liber; dorința de schimbare; conștientizarea celor săvîrșite”;

„Acordarea de asistență individuală și orientarea minorului spre un mod de viață corect prin supraveghere; identificarea nevoilor distincte ale minorului; întocmirea planului de probațiune; stabilirea datei când se va face consilierea individuală; punctualitatea întâlnirilor; acțiunea efectivă pentru îndeplinirea obligațiilor...”;

„Frecventează orele, cercuri suplimentare, are succese la învățătură, s-au îmbunătățit calitățile sociale, s-a schimbat comportamentul spre bine, nu a comis altă infracțiune”;

„Mediul familial, trecutul infracțional, petrecerea timpului liber, evaluarea nevoilor etc.”;

„Discuții, ieșirea în teritoriu, discuții telefonice, comunicarea cu Centrul de Justiție și Centrul pentru Tineret”;

„Pentru a stabili care sînt perspectivele de reintegrare în comunitate a beneficiarului, analizez dorința acestei persoane pentru reabilitare, a membrilor familiei, dorința persoanei de a-și continua studiile sau de a-și găsi un loc de muncă permanent. Analizez venitul familiei beneficiarului dacă acoperă necesitățile acestuia sau nu, care sînt alte necesități, cum petrece timpul liber, dacă face sau nu abuz de alcool sau de alte substanțe stupefiante; relațiile cu cei din jur, cercurile de persoane cu care petrece timpul liber”;

„După analiza informației colectate – situația familială, este/nu este controlat de părinți, cercul de prieteni, relațiile cu aceștia, comportamentul acestuia în comunitate, dorința de schimbare”;

„Perspectivele de reintegrare a beneficiarului minor se stabilesc pe baza unor factori care influențează asupra comportamentului, pe baza factorilor statici sau dinamici”;

„Analiza motivației pentru schimbare, frecvența orelor de studiu, situația în familie”;

„Analiza trecutului infracțional, motivarea pentru schimbare, mediul familial – atitudinea familiei față de copil și presupusa infracțiune; analiza factorilor de natură să inhibe/să accentueze comportamentul infracțional”.

Astfel, devine cert că serviciul de probațiune trebuie să dezvolte anumite programe și tehnici de lucru în vederea determinării perspectivelor de reintegrare în comunitate a beneficiarilor și să asigure instruirea consilierilor de probațiune în vederea utilizării acestor metode și tehnici de lucru.

Majoritatea respondenților judecători (50 %), procurori (50 %) și consilieri de probațiune consideră că în cadrul probațiunii prezentențiale consilierii de probațiune trebuie să acorde totdeauna asistență psihosocială primară (intervenții imediate, chiar dacă persoana nu este condamnată sau achitată). Ponderea persoanelor care consideră că această asistență trebuie acordată de cele mai multe ori, de asemenea, este considerabilă: procurori – 29 %, judecători – 43%, consilieri de probațiune – 36 %. Astfel, devine oportun ca serviciul de probațiune să analizeze în detaliu categoriile de cauze în care consilierii de probațiune ar acorda asistență psihosocială și, respectiv, să inițieze luarea unor măsuri legislative și instituționale în acest sens (fig. 24-26).

Procurori: Cum credeți, ar trebui consilierii de probațiune să acorde asistență psihosocială primară (pînă la pronunțarea sentinței) făptuitorilor minori?

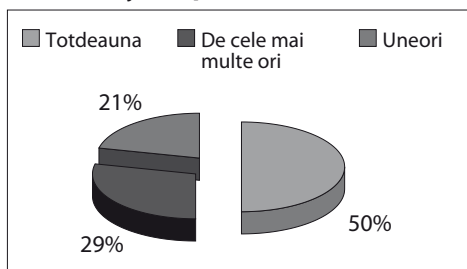

Fig. 24

Judecători: Cum credeți, ar trebui consilierii de probațiune să acorde asistență psihosocială primară (pînă la pronunțarea sentinței) făptuitorilor minori?

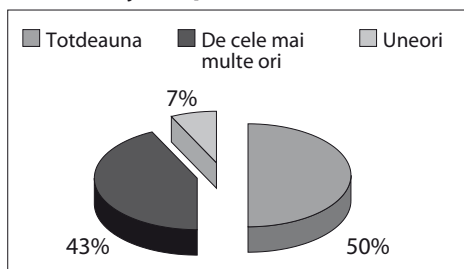

Fig. 25

Mai mult decît atît, 72 % dintre procurori, 65 % dintre consilierii de probațiune și 29 % dintre judecători consideră necesar ca în ședința instanței de judecată să fie invitat și consilierul de probațiune care a întocmit referatul de evaluare psihosocială a personalității. În acest sens, în cadrul interviurilor a fost sugerată necesitatea modificării legislației procesual-penale (fig. 27-29).

Consilieri de probațiune: Cum credeți, ar trebui consilierii de probațiune să acorde asistență psihosocială primară (pînă la pronunțarea sentinței) făptuitorilor minori?

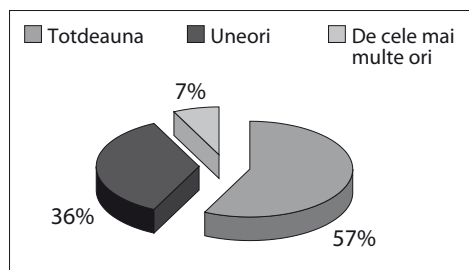

Fig. 26

Procurori: Cum credeți, ar trebui să participe consilierii de probațiune în ședința instanței de judecată pentru a explica nevoile sociale ale inculpatului și potențialele soluții pentru acestea?

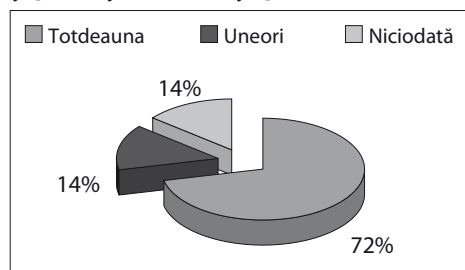

Fig. 27

Judecători: Cum credeți, ar trebui să participe consilierii de probațiune în ședința instanței de judecată pentru a explica nevoile sociale ale inculpatului și potențialele soluții pentru acestea?

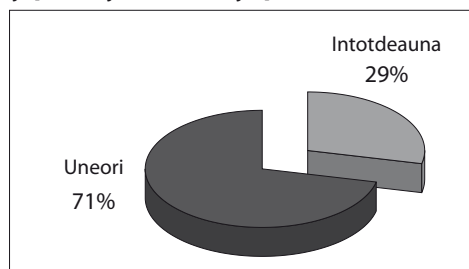

Fig. 28

Consilieri de probațiune: Cum credeți, ar trebui să participe consilierii de probațiune în ședința instanței de judecată pentru a explica nevoile sociale ale inculpatului și potențialele soluții pentru acestea?

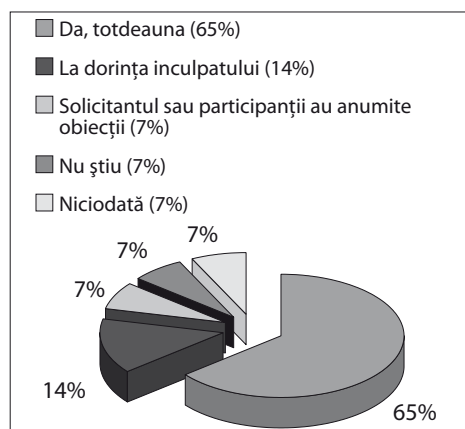

Fig. 29

III.2 ASPECTE ALE PROBAȚIUNII SENTENȚIALE ȘI POST-PENITENCIARE

În procesul de monitorizare a segmentului de activitate privind probațiunea sentențială și post-penitenciară au fost analizate rapoartele de activitate, dosarele de control ale beneficiarilor, tehnicile și metodele de lucru aplicate de consilieri, derularea procesului de supraveghere și respectarea etapelor acestui proces, etapele de asistență și consiliere (identificarea nevoilor/necesităților, evaluarea riscului, planul de intervenție etc.).

Astfel, în cadrul probațiunii sentențiale consilierii de probațiune acordă primelor cinci întrevederi cu beneficiarii minori, de regulă, până la o oră (fig. 30-32). 43 % dintre respondenți au menționat că la prima întvedere acordă 45 min., 22 % acordă o oră. Scopul major al acestei întvederi este văzut de consilieri (93 %) ca fiind explicarea drepturilor și obligațiilor beneficiarului, evaluarea necesităților/nevoilor primare ale acestuia și stabilirea portretului lui psihosocial. Este îngrijorător faptul că 7 % din consilierii de probațiune respondenți nu au putut formula un scop al primei întvederi cu beneficiarul.

Ulterior, timpul acordat întvederilor cu beneficiarii scade. Astfel, în cadrul celei de-a doua întvederi, consilierii de probațiune discută cu beneficiarii minori mai puțin (22 % – o oră, alte 22 % – 45 min., 21 % – 30 min.). Întvederile 3 - 5 durează, de regulă 15 - 45 min. (29 % – 45 min.; 14 % – 30 min., alte 29 % – 15 min.). Întvederile ulterioare durează 15 - 30 min.

Consilieri de probațiune: În cadrul probațiunii sentențiale, cât timp rezervați în medie unei întvederi cu beneficiarul minor?

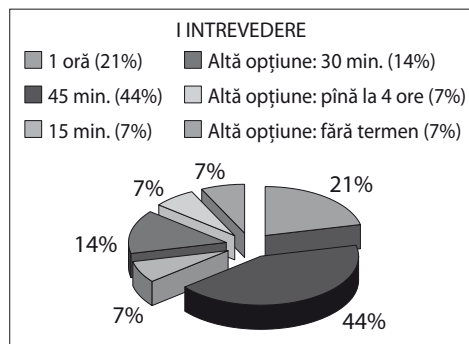

Fig. 30

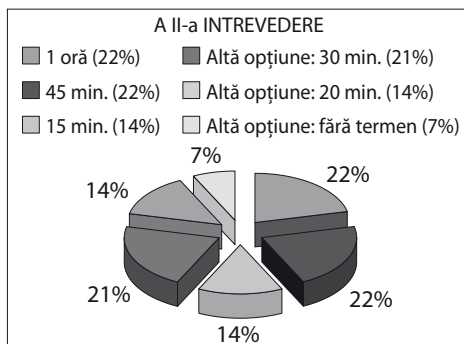

Fig. 31

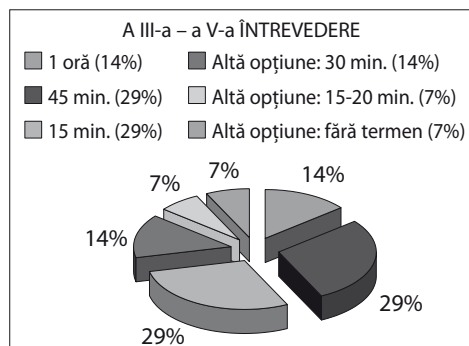

Fig. 32

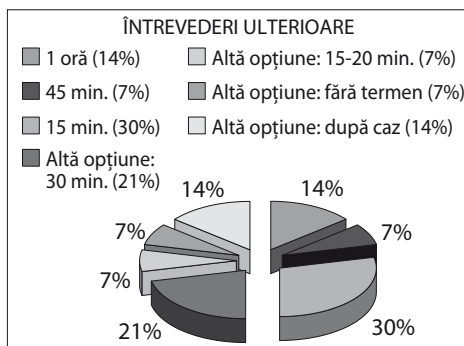

Fig. 33

Consilieri de probațiune: În opinia Dvs., ce scop are prima întrevedere cu beneficiarul minor în cadrul probațiunii sentențiale?(puteți alege mai multe opțiuni)

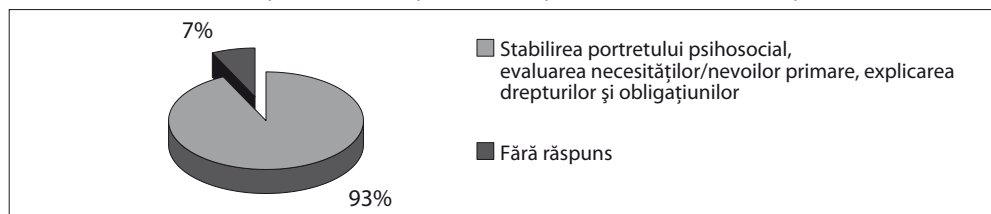

Fig. 34

Frecvența întrevederilor consilierilor de probațiune cu beneficiarul minor este determinată de analiza nevoilor acestuia, de comportamentul manifestat de el, precum și de nivelul riscului de recidivă. Este îngrijorător faptul că circa 9 % din consilierii de probațiune continuă să stabilească o zi în lună în care trebuie să se prezinte toți beneficiarii minori la oficiul său (fig. 35 și fig. 36).

Consilieri de probațiune: În cadrul probațiunii sentențiale, cum planificați întrevederile cu beneficiarii minori ?

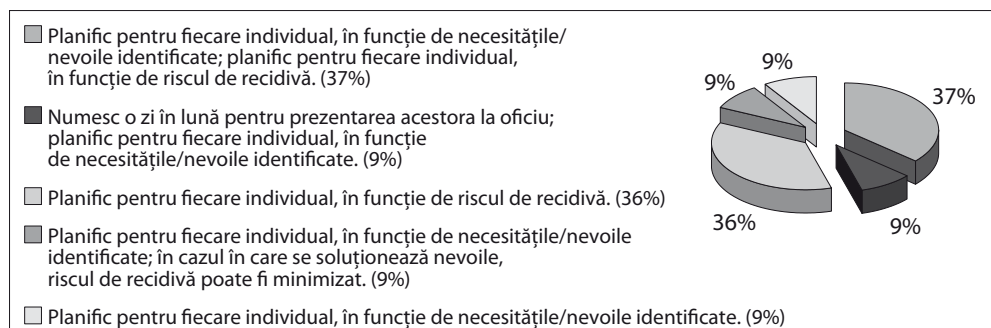

Fig. 35

Consilieri de probațiune: În cazul în care planificați întrevederi pentru fiecare beneficiar minor, cum stabiliți frecvența acestora?

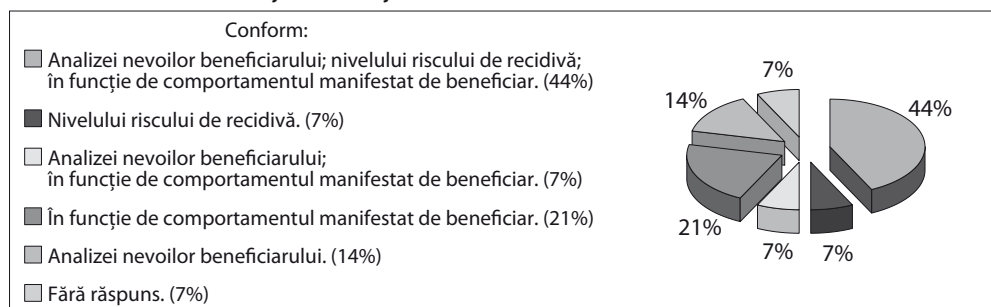

Fig. 36

Consilierii de probațiune, pornind de la experiența lor profesională individuală, apreciază diferit factorii determinanți de reintegrare a beneficiarului minor în societate, ținând cont de următorii factori:

1. menținerea relațiilor cu familia;
2. existența unor programe de reabilitare;

3. cunoașterea situației reale a beneficiarului;
4. organizarea timpului liber;
5. angajarea în câmpul muncii;
6. continuarea studiilor;
7. acordarea asistenței în obținerea unui loc de trai temporar;
8. acordarea asistenței în obținerea tratamentului medical.

Consilierii de probațiune determină nevoile sociale ale beneficiarilor prin diverse metode. Este evident că aceștia nu au o metodologie unificată și aprobată la nivel de serviciu de probațiune. Pentru a reflecta diversitatea abordărilor și practicilor locale, sînt inserate mai jos extrase din răspunsurile consilierilor de probațiune:

Consilieri de probațiune: În cadrul probațiunii sentențiale, cum determinați nevoile sociale ale beneficiarului minor? (prin ce metode, descrieți succint procesul):

„Interpelarea APL, CPR, Direcției Generale de Învățămînt și Sport, Direcției Asistență Socială și Protecția Copilului, deplasarea la domiciliu și constatarea condițiilor de trai, discuția cu părinții, vecinii etc.”;

„Colectînd informații și determinînd situația reală a beneficiarului”;

„Prin discuție cu beneficiarul minor, cu persoanele care îl înconjoară”;

„Prin conversații cu minorul, colectarea informațiilor de la rude, vecini, locul de studii sau de muncă, după care se elaborează un plan de intervenție în funcție de nevoile sociale identificate”;

„Prin asistența și consilierea psihosocială”;

„Prin interviu, consiliere, din informațiile acumulate”;

„Prin convorbirea cu minorul, părinții (dacă este elev), pedagogul, asistentul social”;

„Organizarea discuțiilor, deplasărilor în teritoriu, la domiciliu, locul de studii, prin convorbiri cu APL, înaintarea demersurilor către asistentul social, instituțiile de învățămînt”;

„Prin discuția cu beneficiarul, familia acestuia, rudele, vecinii; dacă este elev, cu profesorii acestuia, colegii de clasă”;

„În timpul interviului sînt stabilite interesele, relațiile în familie. Vizita la domiciliu permite determinarea condițiilor în care locuiește, cu cine locuiește, cine sînt vecinii, care este atitudinea comunității”;

„În urma întrevederilor se determină unele probleme sau nevoi care pot influența comportamentul minorului în comiterea de noi infracțiuni”;

„Prin convorbiri, teste, documentări, studii, analize, planificări, observații”;

„La prima întrevvedere discutăm despre interese, aspirații, relații cu familia, prieteni, colegi, stabilim poziția socială a copilului și a familiei acestuia în comunitatea unde locuiește. Se fac vizite la domiciliul copilului, interviuri cu membrii familiei (în timpul discuțiilor la domiciliu se aplică metoda observației); se constată nivelul de instruire, se planifică timpul liber, se stabilește starea sănătății, planurile de viitor” etc.

În asemenea context, este oportun ca serviciul de probațiune să elaboreze și să aprobe metodologia de determinare a nevoilor sociale ale beneficiarilor și să asigure instruirea corespunzătoare a consilierilor de probațiune în acest sens. Activitatea de determinare a nevoilor sociale ale beneficiarilor nu poate fi redusă doar la discuții generale și întrevederi cu acesta.

Similară este și situația privind organizarea activităților desfășurate cu copiii aflați în conflict cu legea. Răspunsurile la chestionare denotă lipsa de claritate a tipurilor de activități ce trebuie organizate de consilierii de probațiune și este cert că în anumite raioane acestea fie nu se desfășoară, fie se desfășoară sumar și nu corespund nevoilor reale ale beneficiarilor. Acest fapt este confirmat și de lipsa de răspunsuri la întrebări, precum și răspunsurile date la întrebarea „**Ce programe de lucru utilizați în vederea reintegrării copiilor aflați în conflict cu legea?**” În atare situație, este oportun ca serviciul de probațiune să determine categoriile de programe ce trebuie aplicate în cazul beneficiarilor minori și să asigure instruirea consilierilor de probațiune în aplicarea acestor programe.

Consilieri de probațiune: Ce activități desfășurați cu copiii aflați în conflict cu legea în vederea reintegrării acestora în comunitate?

„Cu copiii aflați sub incidența legii penale organizăm periodic convorbiri de profilaxie, identificăm nevoile sociale și încercăm să implicăm organele competente în vederea satisfacerii necesităților acestora”;

„Activități de asistență și consiliere”;

„Organizarea complexului de activități: asistența și consilierea psihosocială; supravegherea minorului, întocmirea dosarului de probațiune, planului de asistență și consiliere psihosocială, elaborarea planului de supraveghere”;

„Conlucrarea cu familia, școala, Biroul Minor și Moravuri, rude, prieteni, vecini”;

„Activități de asistență și consiliere; reintegrarea în societate; întrevederi, discuții, comunicare”;

„Includerea în programe comunitare, consilierea”;

„Includerea în activități sportive, sporirea motivației pentru schimbare”;

„Nu se practică nici un fel de activități”;

„Acordarea ajutorului juridic părinților, pedagogilor, vecinilor”;

Consilieri de probațiune: Ce programe de lucru utilizați în vederea reintegrării copiilor aflați în conflict cu legea? (dați o succintă descriere a acestora)

„Nu știu”;

„Nu se practică”;

„Programele se elaborează în funcție de nevoile identificate”;

„Programe dezvoltate în comunitate; programe eficiente care țin cont de importanța modelării prosociale; programe eficiente care se bazează pe principiul integrității”;

„Asigurarea asistenței în frecventarea școlii, reușitei școlare, organizarea timpului, stabilirea relațiilor cu familia și societatea”;

„Organizarea seminarelor, colaborarea cu Centrul de Justiție Comunitară și Centrul pentru Tineret”;

„Organizarea programelor multimodale; programelor cognitiv-comportamentale”;

„Lucrul individual, vizite la domiciliu, asigurarea reușitei școlare”.

„Discuții cu beneficiarul minor, cu persoanele care ar putea influența pozitiv asupra lui și să-i redea încrederea în sine”;

„Educarea familiei pentru îmbunătățirea climatului psihologic; îmbunătățirea relațiilor dintre membrii familiei”;

„Organizarea timpului liber, acordarea asistenței în instruirea școlară, instruirea profesională, consilierea psihologică, acordarea asistenței sociale, evaluarea necesităților”;

„Informarea familiei despre centrele unde poate să se adreseze pentru a beneficia de asistență în organizarea unor activități în vederea socializării minorului în cadrul unor instituții guvernamentale sau nonguvernamentale. Implicarea asistenților sociali etc.”;

„Vizite la domiciliu, convorbiri cu părinții, inclusiv prin telefon, cu inspectorul de sector, APL”;

„Discuții cu familia beneficiarului”;

„Conștientizarea de către comunitate a situației minorului. Pentru familie – explicarea posibilității de asistență, implicarea minorului în activități sportive, organizarea ședințelor de consiliere cu toți membrii familiei”.

Pentru a eficientiza activitatea de reintegrare socială a minorilor aflați în conflict cu legea, consilierii de probațiune pot forma anumite grupuri de beneficiari pentru organizarea intervențiilor de grup. La întrebarea „În cazul în care există o clasificare a beneficiarilor, care sînt criteriile de clasificare (specificați)?”, consilierii de probațiune, de asemenea, au dat cele mai diferite răspunsuri:

„În funcție de faptul dacă sînt școlarizați, de situația materială și financiară”;

- „Din discuția cu beneficiarul, cu părinții”;
- „În funcție de mediul familial, trecutul infracțional, nevoile identificate”;
- „Beneficiarii dificili sînt acei care nu doresc să colaboreze cu serviciul de probațiune”;
- „În funcție de antecedentele penale, agresivitatea minorului, timpul liber (organizat/neorganizat)”;
- „Beneficiari din familii vulnerabile, copii orfani, fără loc permanent de trai, neșcolarizați”.

În categoria competențelor serviciului de probațiune este și reintegrarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție. Se pare însă că nici la acest compartiment consilierii de probațiune nu au reușit să dezvolte tot pachetul de instrumente și metodologii sau să le preia pe cele deja elaborate de către partenerii serviciului de probațiune. Astfel, la întrebarea „Ce activități desfășurați în vederea reintegrării minorilor eliberați din locurile de detenție (descrieți-le succint)” răspunsurile au fost sumare: „Nu au fost asemenea cazuri”; „Direcționarea beneficiarilor către organele competente, implicarea în soluționarea problemelor”; „Prin intermediul Centrului de Justiție Comunitară se desfășoară diferite activități în privința minorilor cu potențial delicvent”.

Similare au fost și răspunsurile la întrebarea „Ce metode și tehnici de lucru utilizați în vederea reintegrării minorilor eliberați din locurile de detenție (descrieți-le succint):

„Nu sînt în evidență minori eliberați”;

„Comunicarea verbală și nonverbală, redefinirea, ascultarea activă, interviul, interogarea, supravegherea, consilierea, evaluarea și autoevaluarea, observația, întrevederea”;

„Sprijinirea la angajarea în câmpul muncii, continuarea studiilor” etc.

În asemenea context, fără o metodologie clară de lucru, consilierii de probațiune întâmpină dificultăți majore în reintegrarea socială post-detenție.

Consilieri de probațiune: Ce dificultăți întâmpinați în vederea reintegrării minorilor eliberați din locurile de detenție?

„Perfectarea actelor. Continuarea studiilor, motivarea minorului pentru a-și schimba comportamentul”;

„Beneficiarul refuză ajutorul consilierului”;

„Lipsa de încredere sau dificultatea de a avea încredere în alții; sentimentul de rușine”;

„Nu doresc schimbări în viața lor și transformări cu efecte nesigure”;

„Beneficiarul refuză ajutorul consilierului”.

Totodată, 43 % dintre judecătorii respondenți consideră că spectrul de obligații (prevăzute de art. 90 al Cp) pe care le poate stabili instanța la aplicarea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sînt suficiente și doar 36 % ar considera lărgirea spectrului de obligații pentru a oferi posibilitatea unei mai mari individualizări a intervențiilor (fig. 37).

Judecătorii și procurorii au dat o apreciere relativ bună modalității în care consilierii de probațiune desfășoară activități de reintegrare socială a persoanelor condamnate. Astfel, 79% dintre procurori și 72 % dintre judecătorii respondenți la chestionar au menționat că activitatea consilierilor de reintegrare socială a persoanelor condamnate la pedepse nonpri-

Judecători: Credeți că ar fi oportun de a lărgi spectrul de obligații (prevăzute de art. 90 al Cp) pe care le poate stabili instanța la aplicarea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei?

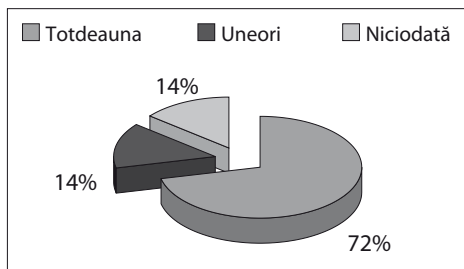

Fig. 37

vative de libertate este necesară și eficientă. Totodată, cite 14 % dintre procurori și, respectiv, judecători respondenți consideră această activitate necesară, dar ineficientă, probabil din lipsa de încredere în serviciul de probațiune (fig. 38 și fig. 39).

Procurori: Cum credeți, activitatea consilierilor de probațiune privind reintegrarea socială a persoanelor condamnate la pedepse neprivative de libertate este:

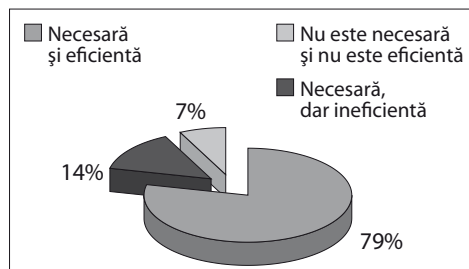

Fig. 38

Judecători: Cum credeți, activitatea consilierilor de probațiune privind reintegrarea socială a persoanelor condamnate la pedepse neprivative de libertate este:

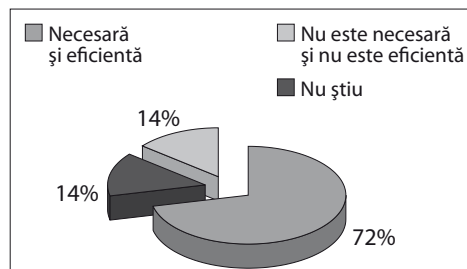

Fig. 39

III.3 ASPECTE ALE PEDEPSEI SUB FORMĂ DE MUNCĂ NEREMUNERATĂ ÎN FOLOSUL COMUNITĂȚII

Monitorizarea aspectelor ce țin de pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității s-a axat pe studiul procesului de asigurare a executării pedepsei și executarea propriu-zisă a acesteia. În acest sens, au fost analizate dosarele de control, au fost intervievați consilierii de probațiune, reprezentanții APL, factorii de decizie, a fost examinat modul de stabilire a relației profesionale consilier-beneficiar, modul de explicare a esenței pedepsei, de clarificare a nivelului de conștientizare de către beneficiar a pedepsei aplicate.

Astfel, pentru executarea efectivă a muncii neremunerate în folosul comunității este important ca fiecare dintre beneficiari să înțeleagă modul de executare, drepturile și obligațiile pe care le au, precum și efectele neexecutării. În opinia consilierilor de probațiune (fig. 40), în 57 % de cazuri beneficiarii (persoanele condamnate la muncă neremunerată în folosul comunității) cunosc doar parțial modul de executare, iar în 22 % de cazuri nu cunosc modul de executare.

Nu există abordare unică privind punerea în executare a muncii neremunerate în folosul comunității. Cu toate acestea, din răspunsurile date de consilierii de probațiune rezultă clar că aceștia întreprind acțiuni relevante în vederea urării în executare a pedepsei.

Consilieri de probațiune: Descrieți procedura pe care o utilizați pentru punerea în executare a muncii neremunerate în folosul comunității în privința copiilor aflați în conflict cu legea:

„Persoanele minore condamnate la munca neremunerată în folosul comunității execută pedeapsa în locurile speciale stabilite de APL”;

„Prin: 1. Asistența și consilierea psihosocială; 2. Supravegherea. În cel mult 5 zile lucrătoare

Consilieri de probațiune: În cazul beneficiarilor minori condamnați la muncă neremunerată în folosul comunității, credeți că aceștia au înțeles modul de executare a pedepsei?

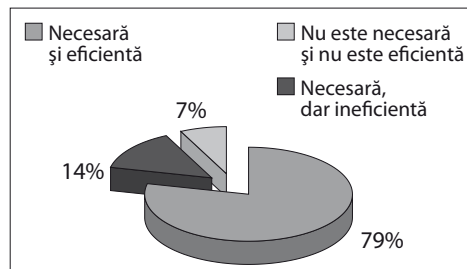

Fig. 40

consilierul de probațiune va organiza întâlnirea cu minorul și-i va aduce la cunoștință obligațiile, măsurile impuse de instanță...”;

„Studiez sentința, întocmesc înștiințările, citez beneficiarul, explic modul de executare a pedepsei, drepturile și obligațiile, coordonez cu APL. Întocmesc graficul de lucru; urmăresc executarea pedepsei”;

„Evaluarea cazului, nevoilor, stabilirea timpului liber, întocmirea graficului de lucru în afara orelor de studii. Informarea minorului despre neexecutarea pedepsei aplicate”;

„Înștiințarea primăriei cu deplasarea la fața locului, stabilirea perioadei când începe lucrul, formelor de activități în care este încadrat, graficului de lucru”;

„Informarea beneficiarului despre modul și condițiile de executare a pedepsei, drepturile și obligațiile; coordonarea cu primăriile a listei obiectelor de lucru, exercitarea controlului asupra modului de ispășire a pedepsei de către beneficiar la obiectul de lucru; examinarea plîngerilor condamnaților referitor la lezarea drepturilor lor în timpul executării pedepsei; conlucrarea cu rudele apropiate care pot influența pozitiv comportamentul beneficiarilor”;

„Evaluarea cazului, explicarea esenței pedepsei, avantajelor acesteia, care înseamnă evitarea unei pedepse mai dure, conștientizarea situației în care se află minorul”;

„Luarea în evidență, explicarea condițiilor de executare a pedepsei, îndreptarea la lucru, supravegherea beneficiarului minor la locul de muncă”;

„Țin evidența condamnatului la locul de muncă în folosul comunității, explic minorului modul și condițiile executării pedepsei; coordonez cu autoritățile administrației publice locale lista obiectelor cu destinație socială, controlez modul și condițiile de executare a pedepsei, țin evidența sumară a timpului lucrat de către condamnat”;

„Studiez sentința, întocmesc înștiințările, citez beneficiarul, evaluez cazul, stabilesc portretul psihosocial al minorului, explic modul de executare a pedepsei, drepturile și obligațiile lui, coordonez activitatea cu APL. Întocmesc graficul de lucru, urmăresc executarea pedepsei”.

Majoritatea consilierilor de probațiune (79 %) susțin că nu întâmpină dificultăți majore la punerea în executare a muncii neremunerate în folosul comunității. Unele dificultăți menționate de 7 % de consilieri țin de abilitățile de planificare a timpului acestora. Altele, însă, menționate de 7 % de cazuri – de evadarea condamnatului de la executarea pedepsei și relațiile ostile cu primăria (fig. 41).

Consilieri de probațiune: Care sînt dificultățile majore la punerea în executare a muncii neremunerate în folosul comunității în privința copiilor aflați în conflict cu legea?

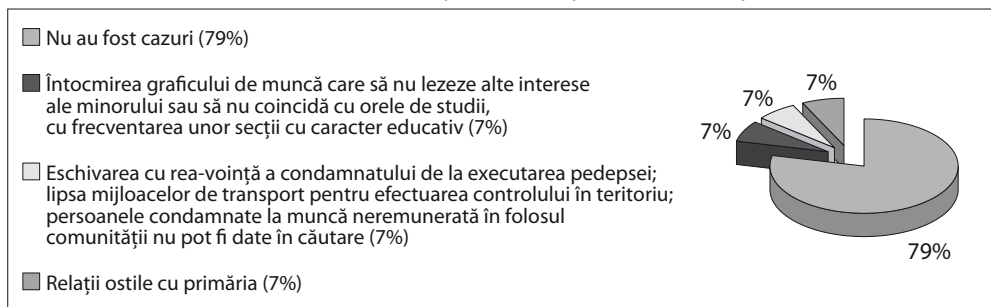

Fig. 41

Pentru a asigura executarea efectivă a pedepsei cu muncă neremunerată în folosul comunității este important ca persoana condamnată să fie de acord cu aceasta. Cîte 79 % dintre judecătorii și, respectiv, procurorii respondenți la chestionar au menționat că trebuie cerut acordul persoanei în vederea aplicării față de aceasta a unei pedepse sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității. Doar 14 % dintre judecători și 7 % dintre procurorii respondenți consideră că nu trebuie solicitat niciodată consimțămîntul în acest sens (fig. 42 și fig. 43).

Procurori: Cum credeți, trebuie solicitat consimțământul persoanei în vederea aplicării față de aceasta a unei pedepse sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității?

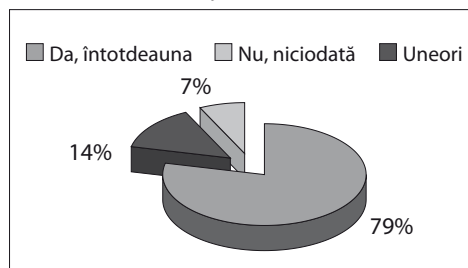

Fig. 42

Este alarmant nivelul de susținere publică și comunitară (fig. 44) a persoanelor condamnate la sancțiuni comunitare. În opinia consilierilor de probațiune, doar 50 % din populație are o atitudine de susținere și ajutor, în timp ce 15% ar fi repulsivă, iar 14 % din populație are o atitudine neutră. În acest sens, se recomandă serviciului de probațiune să intensifice acțiunile de mediatizare a activității serviciului de probațiune în vederea formării unei atitudini publice de susținere a sancțiunilor comunitare (fig. 44).

Administrația publică locală are un rol major în implementarea sancțiunilor comunitare, în general, și a muncii neremunerate în folosul comunității, în special. În ansamblu, 93 % dintre respondenți, reprezentanți ai administrației publice locale, au o atitudine pozitivă față de această pedeapsă (fig. 45). Argumentele aduse de aceștia denotă un anumit nivel generalizat de înțelegere a acestei pedepse:

„Corectarea condamnatului este posibilă fără a-l priva de libertate, mai ales când este pedepsit pentru prima dată”;

„Evident că este benefică, deoarece se efectuează lucrări în folosul societății, fără a cheltui resurse financiare”;

„Condamnatul rămâne în societate, în familie”;

„Pedeapsa sub formă de muncă neremunerată este mai acceptabilă decât închisoarea”;

„Pedeapsa sub forma de muncă neremunerată o consider bine-venită și chiar oportună, deoarece este o pedeapsă preliminară pentru infracțiunile nu prea grave. Infractorul pe viitor își poate schimba comportamentul ilicit, mai mult ca altii, se practică pe larg de statele democratice”;

„Ținând cont de deficitul de forță de muncă, este bine-venită; ajută la disciplinarea persoanelor respective”;

„Pentru minorii care au fost condamnați, este un mod de reeducare și instruire”;

„Persoana judecată nu este îndepărtată de societate, are posibilitatea de a comunica cu familia sa”;

„Sînt făcute economii pentru comunitate, iar pentru persoana condamnată este benefic din considerentul că este lângă familie, în comunitate”;

„Este o cale de reeducare a minorului”;

Judecători: Cum credeți, trebuie solicitat consimțământul persoanei în vederea aplicării față de aceasta a unei pedepse sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității?

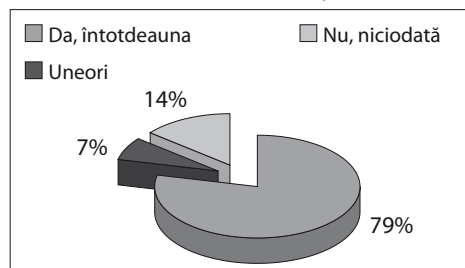

Fig. 43

Consilieri de probațiune: Cum credeți, care este atitudinea comunității față de minorii care execută muncă neremunerată în folosul comunității?

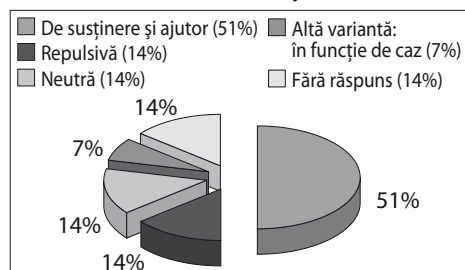

Fig. 44

„Condamnatul se află în familie, nu este în contact cu alte persoane periculoase pentru societate” etc.

Prin urmare, nivelul general de susținere a administrației publice locale este suficient de înalt, chiar dacă au fost exprimate și anumite opinii contrare acestei pedepse:

„Munca nu este o pedeapsă”;

„Munca impusă nu poate avea un rezultat pozitiv” etc.

Opinia reprezentanților administrației publice locale în susținerea pedepsei este configurată de felul cum privesc aceștia filosofia pedepsei, precum și modul în care efectiv se execută ea. Este salutar că 24 % dintre respondenți au reținut argumentul privind menținerea relației cu familia, 24 % – minimizarea riscului de recidivă și doar 15 % – sporirea încrederii comunității. Totodată, procesul de sensibilizare trebuie să continue, deoarece munca neremunerată în folosul comunității nu are misiunea de obținere a rezultatelor materiale (24 %) și de implicare a condamnatului la lucrări prost plătite (10 %) (fig. 46).

Este în sarcina serviciului de probațiune să înlăture deficiențele de implementare menționate de reprezentanții administrației publice locale (53 % – executarea necalitativă a lucrărilor; 17 % – sarcini suplimentare pentru APL; 12 % – sporirea riscului social și, respectiv, convingerea că nu sînt avantaje), astfel sporind credibilitatea publică a pedepsei (fig. 47).

Administrația publică locală: Care sînt avantajele/dezavantajele pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității?

Avantaje:

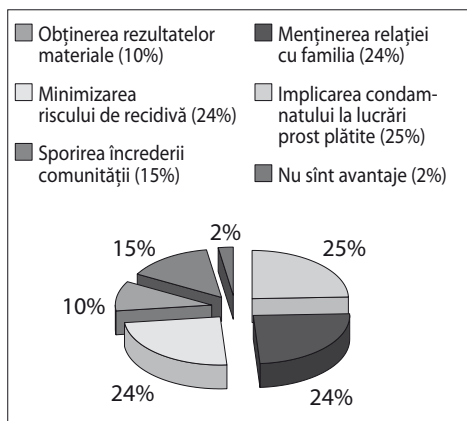

Fig. 46

Dezavantaje:

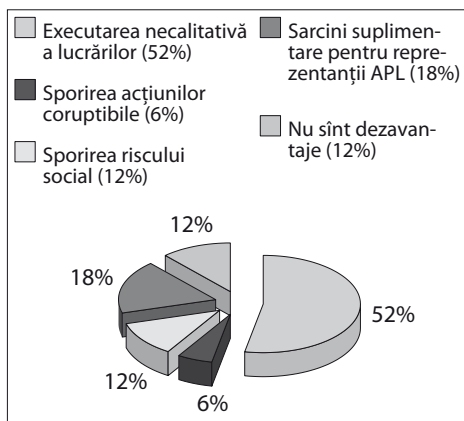

Fig. 47

Atitudinea pozitivă a administrației publice locale poate fi dedusă și din abordarea eventualei impact al pedepsei (fig. 48).

83 % dintre respondenți au menționat convingerea că scopul poate fi atins cu anumite condiții:

„În cazul în care condamnatul înțelege că a săvîrșit infracțiunea și dorește corectarea sa, doar atunci este posibilă aceasta”;

Administrația publică locală: Cum considerați, pedeapsa sub formă de muncă neremunerată este benefică pentru societate?

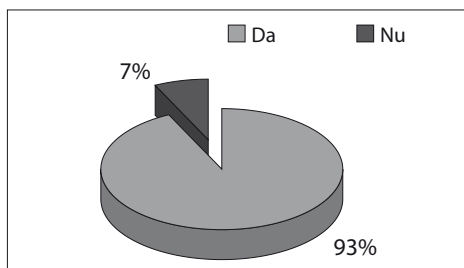

Fig. 45

„Dacă condamnatul conștientizează diferența dintre pedeapsa cu privațiune de libertate și cea sub formă de muncă neremunerată, atunci efectul pedepsei va fi cel așteptat”;

„În APL a orașului activează specialiști bine pregătiți. Minorul aflat în conflict cu legea dacă este pedepsit cu muncă neremunerată în folosul comunității are posibilitatea să fie informat despre lucruri pozitive, să înțeleagă valoarea vieții sale”;

„Condamnatul privește din interior sistemul de executare; el poate decide acțiunile sale de viitor la capitolul infracțiunii”;

„Odată ce condamnatul și-a recunoscut total sau parțial vina și i s-a aplicat pedeapsa penală respectivă, sînt șanse reale, anume prin munca neremunerată, de a se corecta”;

„În cazul în care condamnatul regretă acțiunile și faptele sale săvîrșite și conștientizează că poate să își piardă rolul său în societate”;

„Condamnatul capătă încredere în viitor. Este o persoană căreia i se încredințează de a face ceva pentru societate”;

„În cazul în care condamnatul este conștient de situația în care se află și ce se va întîmpla dacă va fi izolat de familie și societate” etc.

Mai mult decît atît, reprezentanții administrației publice locale apreciază pozitiv activitatea consilierilor de probațiune: 53 % ca fiind fructuoasă, 37 % – drept eficientă (fig. 49).

Administrația publică locală: Pedeapsa penală sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității are drept scop reeducarea și schimbarea valorilor beneficiarului, care pot duce la minimizarea riscului de recidivă și sporirea încrederii comunității din care face parte condamnatul. În ce măsură credeți că sînt posibile de atins aceste scopuri?

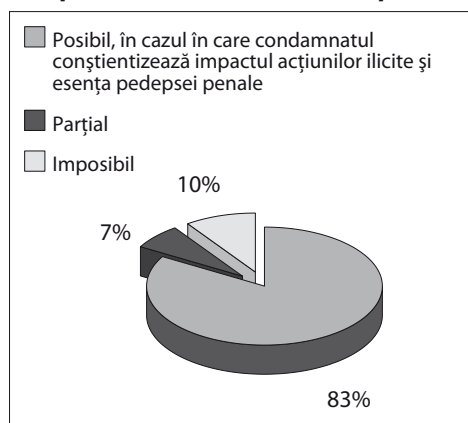

Fig. 48

Administrația publică locală: În ce măsură, în viziunea Dvs., consilierul de probațiune supraveghează mersul executării pedepsei?

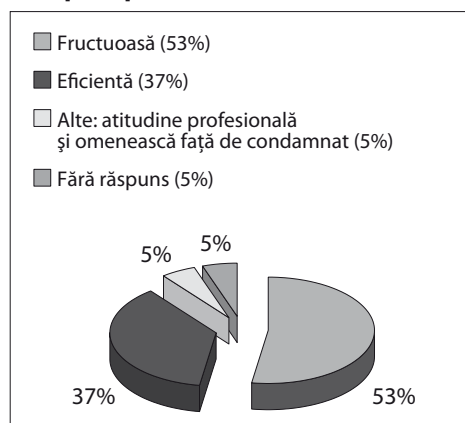

Fig. 49

III.4 PARTENERIATELE SERVICIULUI DE PROBAȚIUNE

Activitatea de probațiune orientată spre reintegrarea în comunitate a beneficiarului minor necesită implicarea actorilor sociali care activează în domeniul protecției copilului. Astfel, în cadrul procesului de monitorizare a fost analizat aspectul ce ține de parteneriatele serviciului de probațiune, nivelul de conlucrare cu alte instituții fie statale, fie nonguvernamentale și, totodată, au fost identificate soluțiile în vederea stabilirii noilor parteneri.

Consilierii de probațiune au menționat diferiți parteneri guvernamentali și neguvernamentali cu care colaborează:

primăriile din raion;

preturile de sector;
 comisariatele de poliție;
 Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copiilor (mun. Chișinău);
 Consiliile Raionale;
 Agenția Teritorială pentru Ocuparea Forței de Muncă;
 Comisia pentru minori;
 Inspectorate pentru minori din cadrul comisariatelor de poliție;
 Societatea Internațională pentru Protecția Drepturilor Omului (SIDO);
 UNICEF - Moldova;
 Centrul de reabilitare "Uniunea bisericilor din Moldova";
 Centrul de plasament or. Fălești;
 Centrul de Justiție Comunitară, or. Cahul;
 Centrul de Justiție Comunitară, or. Fălești;
 Institutul de Reforme Penale;
 Centrul de găzduire temporară pentru copii „Evrîca”;
 Centrul „Reîntoarcere” etc.

Consilierii de probațiune susțin că, în mare parte, actorii implicați înțeleg dimensiunile parteneriatelor și rolul lor în activitatea de probațiune. Dacă unii parteneri nu conștientizează acest rol, consilierii de probațiune „le explică și problemele se soluționează”. Unii consilieri de probațiune au menționat că există anumite deficiențe în cadrul parteneriatelor și nu toți partenerii și potențialii parteneri le acordă timp suficient în vederea explicării misiunii și rolurilor lor:

„Nu întotdeauna au timp de acordat Serviciului probațiune”;
 „Nu vor să colaboreze cu noi și nu se grăbesc să ofere informații”;
 „Neînțelegerea uneori”;

„Nu conștientizează rolul lor în desfășurarea activității de probațiune și, anume, reintegrarea, resocializarea beneficiarilor eliberați din penitenciare”;

„Nu sînt receptivi”;
 „Nu primim la timp răspuns la solicitări”;
 „Sînt greu de găsit” etc.

Un partener distinct în activitatea de probațiune cu copiii aflați în conflict cu legea este serviciul de protecție a drepturilor copilului. La acest compartiment, în cadrul chestionării și interviuării consilierilor de probațiune, au fost recepționate cele mai diverse răspunsuri, probabil, în funcție de nivelul de parteneriat deja stabilit:

Consilieri de probațiune: Colaborați cu serviciul de protecție a drepturilor copilului?
(specificați domeniul de colaborare, frecvența și procedura aplicată):

„Da, cu Direcția Asistență Socială și Protecția Copiilor în vederea contribuirii la reintegrarea și resocializarea minorilor”;

„La toate adresările noastre telefonice sau în scris nu ne dau răspuns, chiar în cazurile cînd am vorbit personal și am rugat cel puțin să ni se comunice cauza”;

„În cazul colectării informațiilor despre beneficiarul minor pentru întocmirea referatelor pre-sențențiale”;

„Da, uneori avem convorbiri, întreveneri, corespondență de serviciu”;

„Da, după necesitate”;

„Nu, nu am avut”;

„Informarea copiilor și familiilor acestora care au nevoie de servicii de asistență socială de calitate, monitorizează aplicarea standardelor minime de calitate pe tipuri de servicii adresate copilului în dificultate”;

„Da, la întocmirea referatului, la acordarea ajutorului”;

„Da, asistența și protecția drepturilor copilului, după caz”;

„Nu”.

Răspunsurile consilierilor de probațiune denotă necesitatea de intensificare a colaborării cu serviciul de protecție a drepturilor copilului, dar și a unei mai bune înțelegeri de către consilierii de probațiune a implicării acestui serviciu în activitatea de probațiune în privința copiilor aflați în conflict cu legea. Mai mult decât atât, în pofida competențelor legale consilierii de probațiune nu sînt implicați în dezvoltarea unor programe locale sau sectoriale de protecție a copilului și familiei (fig. 50).

De asemenea, este de menționat că puțini consilieri de probațiune colaborează cu voluntarii în desfășurarea activităților de probațiune. Regretabil este că unii dintre ei nici nu au încercat să implice voluntarii, pe motiv că „oricum nu vor face nimic relevant”.

Consilieri de probațiune: Sînteți implicat în dezvoltarea unor programe locale sau sectoriale de protecție a copilului și familiei?

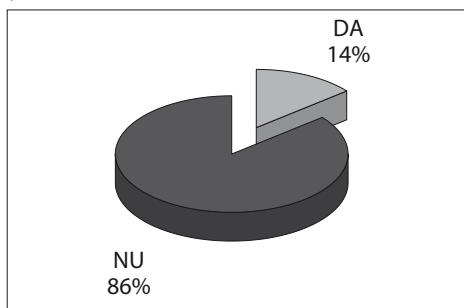

Fig. 50

În ansamblu, este clar că serviciul de probațiune are teren suficient în vederea intensificării colaborării cu partenerii-cheie. Astfel, doar 36 % dintre procurori, 29 % dintre judecători și, respectiv, 22 % dintre reprezentanții administrației publice locale au menționat că au o colaborare foarte bună cu consilierii de probațiune. 50 % dintre procurori, 36% dintre judecători și, respectiv, 64 % dintre reprezentanții administrației publice locale au menționat că au doar o colaborare bună cu consilierii de probațiune (fig. 51-53).

Procurori: Cum apreciați colaborarea Dvs. cu consilierii de probațiune?

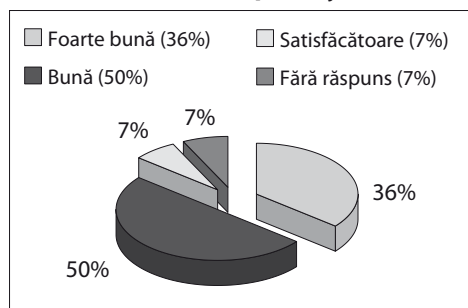

Fig. 51

Judecători: Cum apreciați colaborarea Dvs. cu consilierii de probațiune?

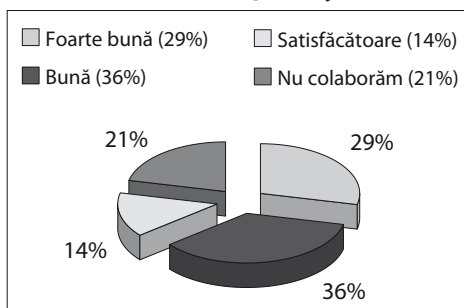

Fig. 52

Administrația publică locală: Cum considerați colaborarea Dvs. cu serviciul de probațiune?

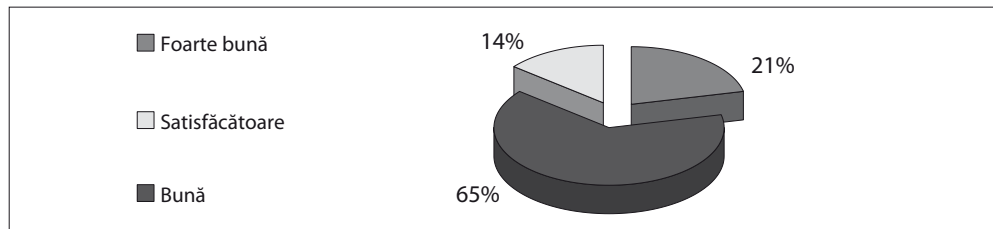

Fig. 53

III.5 ASPECTELE MANAGERIALE ALE ACTIVITĂȚII SERVICIULUI DE PROBAȚIUNE

Calitatea desfășurării activităților de probațiune depinde direct de calificarea personalului și de managementul din cadrul sistemului. La acest capitol au fost analizate aspecte ce țin de pregătirea profesională a personalului angajat în probațiune, cunoașterea cadrului legal, respectarea principiilor probațiunii, distribuirea sarcinilor de lucru (analiza fișelor de post), gradul de motivație al consilierului etc.

Majoritatea (64 %) dintre consilierii de probațiune au o experiență de muncă de 1-3 ani, iar 29 % - de la 3 luni la un an. Este salutar că majoritatea dintre aceștia au avut ocazia unor instruiți inițiale (86 %), continue (72 %) și chiar specializate privind lucrul cu copiii aflați în conflict cu legea (72 %). Totuși, dintre consilierii de probațiune respondenți la chestionar, 14 % nu au beneficiat de instruire inițială, 21 % - de instruire continuă și 21 % - de instruire specializată privind lucrul cu copiii aflați în conflict cu legea. Astfel, este recomandabil pentru serviciul de probațiune să țină o evidență a personalului care nu a urmat cursuri de instruire continuă și specializată și să le ofere asemenea oportunități. Mai mult decât atât, consilierii de probațiune și-au autoevaluat cunoștințele pe care le au la diferite compartimente relevante activității de probațiune. Aceasta ar permite serviciului de probațiune să elaboreze un curriculum de instruire continuă potrivit necesităților audiențelor (fig. 54-58).

Consilieri de probațiune: De când activați în cadrul serviciului de probațiune?

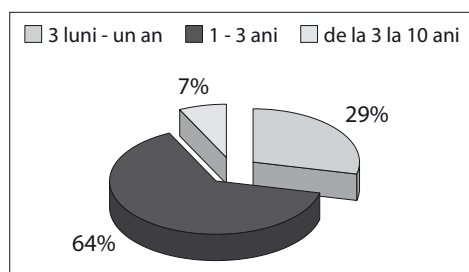

Fig. 54

Consilieri de probațiune: După angajare ați beneficiat de instruire inițială în domeniul probațiunii?

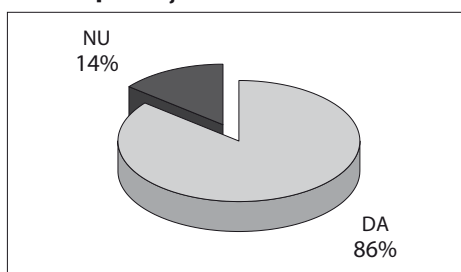

Fig. 55

Consilieri de probațiune: Ați beneficiat de instruire continuă?

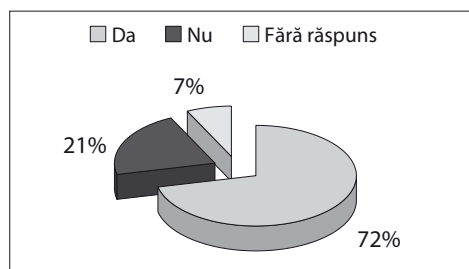

Fig. 56

Consilieri de probațiune: Ați beneficiat de instruire specializată privind lucrul cu copiii aflați în conflict cu legea?

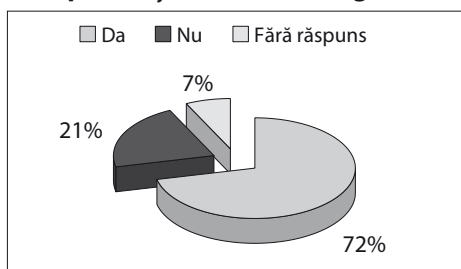

Fig. 57

Necesitatea de instruire specializată privind lucrul cu copiii aflați în conflict cu legea derivă clar și din modalitatea în care consilierii de probațiune au definit interesul superior al copilului.

Consilieri de probațiune: Cum evaluați cunoștințele Dvs. în domeniul probațiunii? (indicați la fiecare categorie de la 1 la 10):

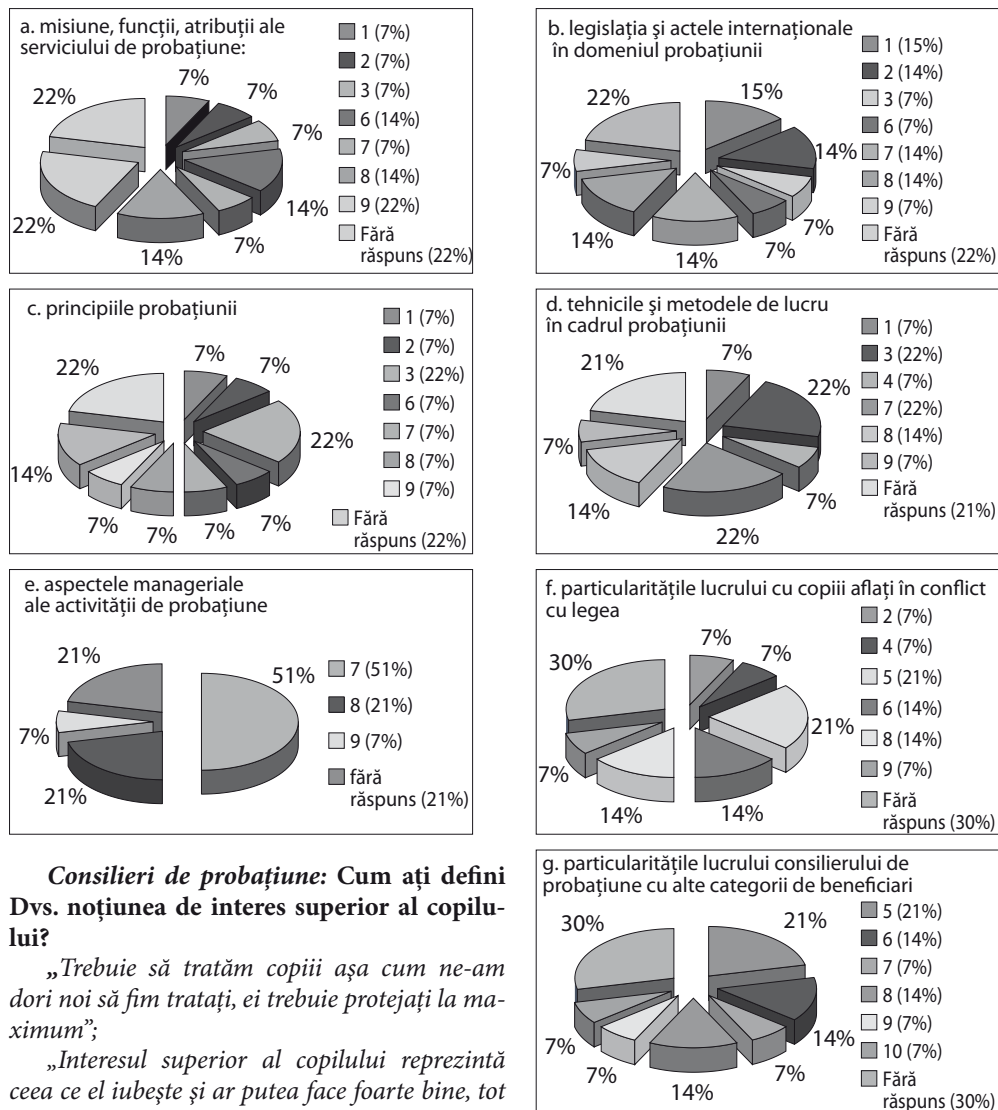

Fig. 58

Consilieri de probațiune: Cum ați defini Dvs. noțiunea de interes superior al copilului?

„Trebuie să tratăm copiii așa cum ne-am dori noi să fim tratați, ei trebuie protejați la maximum”;

„Interesul superior al copilului reprezintă ceea ce el iubește și ar putea face foarte bine, tot ceea ce este făcut din dorință”;

„Sprijinul din partea părinților cu toate cele necesare – să fie alături de ei întotdeauna și să ducă un mod de viață decent”;

„Copiii sînt viitorul nostru. Copiii sînt mai presus de toate”;

„Aprecieră unor lucruri sau ocupații pe care le simpatizează și le favorizează la moment”;

„Respectarea personalității și individualității copilului”;

„Necesitățile primordiale ale copilului”;

„Stabilirea necesităților și acordarea de ajutor copilului”;

„Protecția drepturilor copilului”;

„Familia, atunci cînd copilul trăiește în familie completă”;

„Respectarea personalității și individualității copilului” etc.

Este de menționat că un număr considerabil de consilieri de probațiune (61 %) nu au formulat un răspuns la această întrebare, probabil din imposibilitatea de a formula o definiție sau opinie.

Modalitatea în care sînt distribuite sarcinile în cadrul serviciului poate determina atît eficiența lucrului, cît și motivarea personalului în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Este salutar că 79 % dintre consilierii de probațiune consideră că activitatea desfășurată corespunde fișei de post. Totodată, 7 % au menționat discordanța dintre ceea ce fac și ceea ce trebuie să facă, fiind relevante aici și cele 7 % de non-răspuns. 53 % din consilieri au menționat că sarcinile în cadrul serviciului sînt distribuite conform fișei de post, 33 % - după categorii de beneficiari și 7 % - după criteriul geografic. Este recomandabil în acest sens pentru serviciul de probațiune să determine la nivel central și managerial care este modalitatea de distribuire a sarcinilor de serviciu, fie geografic (ținînd cont de deficiențele în asigurarea cu transport), fie sectorial (după domeniu), ori după categorii de beneficiari (cu personal specializat în cauze cu implicarea copiilor aflați în conflict cu legea). Totodată, este important ca managerii în cadrul serviciului de probațiune nu numai să explice atribuțiile din fișa de post, dar și să le repete cu strictețe, în vederea unei mai bune motivări a personalului (fig. 59 și fig. 60).

Consilieri de probațiune: Activitatea pe care o desfășurați corespunde fișei de post a Dvs.?

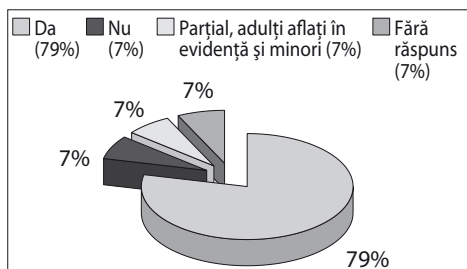

Fig. 59

Consilieri de probațiune: Cum sînt repartizate sarcinile și responsabilitățile în cadrul serviciului de probațiune

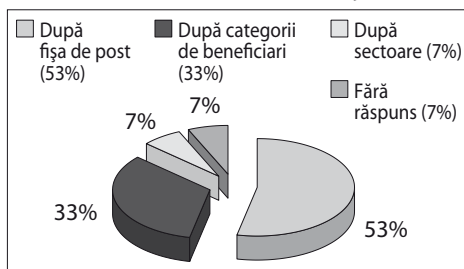

Fig. 60

Din răspunsurile consilierilor de probațiune se observă clar lipsa unor abilități de planificare a timpului în care trebuie să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu, utilizînd o modalitate tradițională, probabil bazată pe experiența colegilor de birou.

Consilieri de probațiune: Cum vă planificați timpul pentru desfășurarea activităților cu beneficiarii minori?:

„Pentru activitatea cu persoanele minore se acordă un timp mai îndelungat, pentru a intra în esența problemelor pe care le are minorul”;

„În prima jumătate a zilei fac întreveneri cu minorii în birou sau la domiciliu, iar în a doua jumătate lucrez cu dosarele”;

„O dată în două săptămîni îmi planific timp pentru convorbiri de profilaxie cu beneficiarul minor”;

„Interviu în oficiu, la domiciliu, supravegherea și consilierea beneficiarilor minori”;

„Timpul pentru desfășurarea activității se planifică corespunzător fiecărui caz în parte”;

„Acord cea mai mare atenție beneficiarilor minori”;

„Stabilesc data întrevenerilor, pregătesc întrebările care au apărut după ultima întrevenerire”;

„Diferit”;

„În funcție de beneficiar”;

„Contactarea beneficiarului, a familiei acestuia, stabilirea ședinței – fie la birou, fie la domiciliu”;

„Studiez materialul predat la Institutul Național al Justiției, citesc multe cărți, caut informații prin internet”;

„Contactez minorul, stabilesc timpul și locul interviului, evaluez și reevaluez situația, analizez dosarele” etc.

Activitatea în cadrul serviciului de probațiune pare să fie motivantă datorită domeniului de activitate (69 %) și mediului de activitate (12 %). Mediul de activitate este calificat, în general, calm, prietenos, cu respectarea personalității consilierilor (fig. 61).

Consilierii de probațiune sînt demotivați datorită remunerării superficiale și impedimentelor în realizarea atribuțiilor de serviciu. Astfel, 57 % din consilierii de probațiune au menționat drept problemă majoră lipsa mijloacelor de transport și condițiile defectuoase de muncă (inclusiv acces limitat la internet, lipsa echipamentului necesar), iar 29 % – comunicarea insuficientă cu factorii de decizie, inclusiv cu organele procuraturii (fig. 62).

Consilieri de probațiune: Ce vă motivează să activați în cadrul serviciului de probațiune?

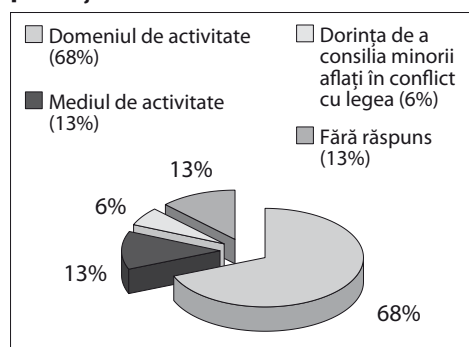

Fig. 61

79 % dintre consilierii de probațiune au menționat că activitatea serviciului nu trebuie supravegheată de organele procuraturii, inclusiv din cauza atitudinii punitive a procurorilor și a necunoașterii de către procurori a specificului de activitate a consilierilor de probațiune (fig. 63 și fig. 64). Majoritatea procurorilor respondenți (57 %) au menționat însă că activitatea consilierilor de probațiune trebuie să fie

Consilieri de probațiune: Care sînt impedimentele majore în realizarea atribuțiilor de serviciu?

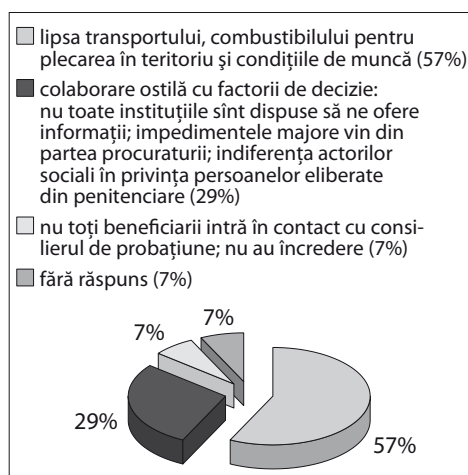

Fig. 62

Consilieri de probațiune: Cum credeți, este oportun ca activitatea consilierilor de probațiune să fie supravegheată de procuror?

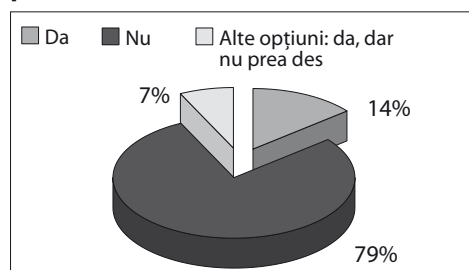

Fig. 63

Procurori: Cunoașteți despre activitatea serviciului de probațiune (funcțiile, atribuțiile, modalitatea de lucru)?

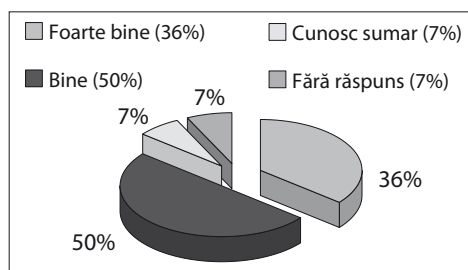

Fig. 64

supravegheată de procuror (fig. 65). Este îmbucurător faptul că 36 % dintre procurori nu văd ca o necesitate supravegherea activității de probațiune, menționînd că „Există lege și încredere”, „Acționează pe diferite părți ale procesului penal”, „Procurorii nu vor fi imparțiali”, „Activitatea trebuie să fie independentă, bazată pe relație de colaborare”. Mai mult decît atît, 43 % dintre judecători de asemenea consideră că activitatea consilierilor de probațiune nu trebuie să fie supravegheată de procuror, motivînd prin: „Procesul penal este contradictoriu”, „Chestiunea în cauză nu este specifică procurorului” etc. (fig. 66).

Procurori: Cum credeți, este oportun ca activitatea consilierilor de probațiune să fie supravegheată de procuror?

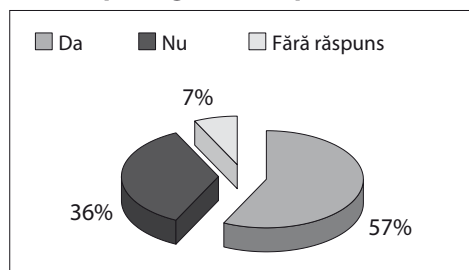

Fig. 65

Judecători: Cum credeți, este oportun ca activitatea consilierilor de probațiune să fie supravegheată de procuror?

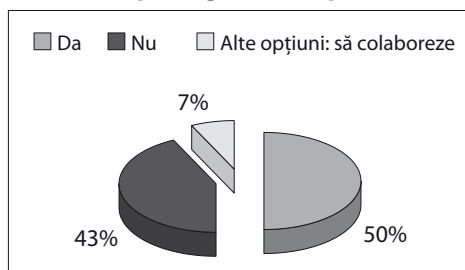

Fig. 66

Totuși, consilierii de probațiune sînt conștienți că nu totdeauna respectă (din cauze obiective sau subiective) principiile probațiunii: 22 % – totdeauna, 57 % – de regulă, iar 7 % – deloc. 50 % dintre procurori și 72 % dintre judecători consideră însă că consilierii de probațiune respectă totdeauna principiile probațiunii; 36 % dintre procurori și 14 % dintre judecători sînt de părere că consilierii de probațiune respectă de regulă principiile probațiunii. Astfel, răspunsurile sincere ale consilierilor de probațiune sînt un indicator al aspirațiilor acestora de a îmbunătăți activitatea (fig. 67-69).

Consilieri de probațiune: Cum credeți, alți consilieri de probațiune respectă principiile probațiunii stabilite în Legea cu privire la probațiune?

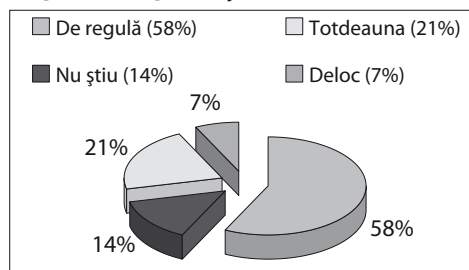

Fig. 67

Procurori: Cum credeți, consilierii de probațiune respectă principiile probațiunii stabilite în Legea cu privire la probațiune?

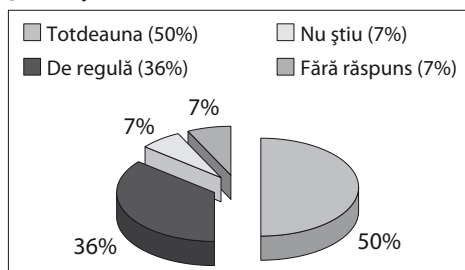

Fig. 68

Soluția pe care o văd consilierii de probațiune în depășirea problemelor de activitate este o finanțare adecvată a serviciului de probațiune (52 %), dar și sporirea nivelului de pregătire profesională a consilierilor de probațiune (32 %). 16 % dintre consilierii de probațiune respondenți la chestionar au menționat necesitatea îmbunătățirii managementului în cadrul serviciului (fig. 70). Pentru asigurarea adecvată cu resurse a serviciului de probațiune pledează 57 % dintre procurori și 39 % dintre judecători (fig. 71 și fig. 72). Pentru sporirea calificării per-

sonalului serviciului de probațiune pledează 30 % dintre procurori și 29 % dintre judecători. Necesitatea de îmbunătățire a managementului serviciului de probațiune este menționată de 9% din procurori și de 32 % din judecători respondenți la chestionar.

Judecători: Cum credeți, consilierii de probațiune respectă principiile probațiunii stabilite în Legea cu privire la probațiune?

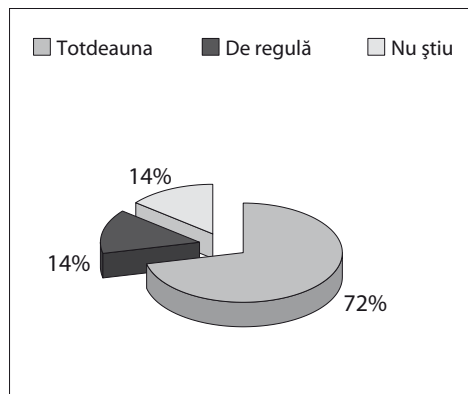

Fig. 69

Consilieri de probațiune: Selectați două sau mai multe aspecte ale activității serviciului de probațiune care considerați că au nevoie de îmbunătățire?

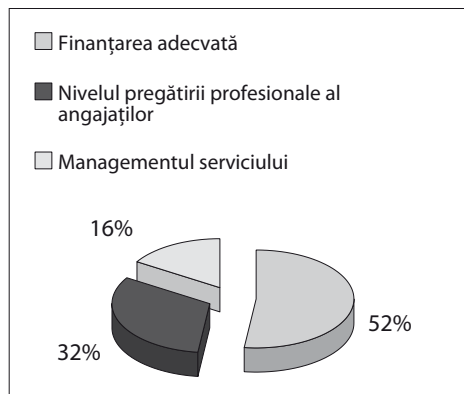

Fig. 70

Procurori: Selectați două sau mai multe aspecte ale activității serviciului de probațiune care considerați că au nevoie de îmbunătățire:

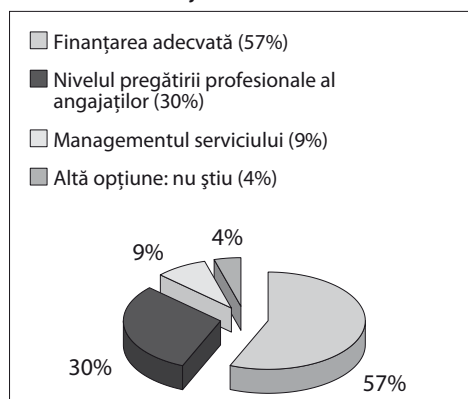

Fig. 71

Judecători: Selectați două sau mai multe aspecte ale activității serviciului de probațiune care considerați că au nevoie de îmbunătățire:

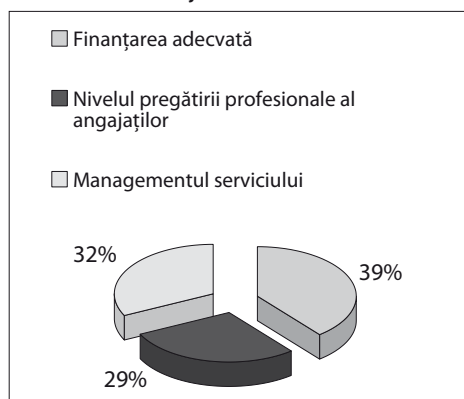

Fig. 72

IV.

RECOMANDĂRI

Recomandări privind revizuirea cadrului legislativ-normativ

1. Stipularea în Codul de procedură penală al Republicii Moldova (publicat la 07.06.2003 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 104-110) solicitării obligatorii a referatelor prezentențiale în privința minorilor: în art. 385 alin. (1) p. 7, cuvintele „*serviciului de resocializare, dacă o asemenea anchetă a fost efectuată*” se substituie prin cuvintele: „*serviciului probațiune, dacă a fost întocmit referatul presentențial de evaluare psihologică a personalității*”.
2. Elaborarea actelor normative care să reglementeze standardele ocupaționale ale consilierilor de probațiune și normele de evaluare a performanței profesionale a lor.
3. Reglementarea obligației ofițerului de urmărire penală și a procurorului de a solicita imediat consilierului de probațiune, la reținerea persoanei bănuite în săvârșirea unei infracțiuni, un raport presentențial succint pentru a fi prezentat judecătorului de instrucție. În acest sens, se propune completarea art. 176 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, publicat la 07.06.2003 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 104-110, cu al cincilea alineat, în următoarea redacție: „*solicitarea datelor corespunzătoare criteriilor enumerate în p.2-8 alin. (3) al prezentului articol se va efectua în mod obligatoriu de la serviciul de probațiune*”.
4. Elaborarea și adoptarea de către Guvernul Republicii Moldova a unui regulament care va stabili relațiile de conlucrare a serviciului de probațiune cu autoritățile publice care activează în domeniul respectării dreptului copilului.
5. Crearea unui grup de lucru pentru elaborarea propunerilor de modificare și completare a actelor legislative ce țin de activitatea de probațiune, în concordanță cu Legea cu privire la probațiune (pentru revizuirea spectrului de obligații, prevăzute de art. 90 al Cp, pe care le poate stabili instanța la aplicarea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, dezvoltarea programelor probaționale, implicarea voluntarilor în activitatea de probațiune, analiza în detaliu a categoriilor de cauze în care consilierii de probațiune ar acorda asistență psihosocială, asigurarea participării în procesul de judecată a consilierului de probațiune care a întocmit referatul de evaluare psihosocială a personalității minorului etc.).

Recomandări privind asigurarea managementului eficient în domeniul probațiunii, inclusiv în domeniul probațiunii pentru minori

1. Monitorizarea activității de probațiune și evaluarea periodică a acesteia.
2. Elaborarea de către un grup de lucru și aprobarea, în baza art. 19 din Legea cu privire la probațiune, de către Ministerul Justiției a Regulamentului Consiliului consultativ al probațiunii. Componenta Consiliului consultativ va asigura abordarea multilaterală a problemelor ce țin de eficacitatea sistemului de probațiune.
3. Determinarea la nivel central managerial a modalității de distribuire a sarcinilor de serviciu, fie geografic (ținând cont de deficiențele în asigurarea cu transport), fie sectorial (după domeniu), fie după categorii de beneficiari (cu personal specializat în cauze cu implicarea copiilor aflați în conflict cu legea).

Recomandări privind asigurarea unor servicii eficiente de probațiune pentru minori

1. Elaborarea și aprobarea de către serviciul de probațiune a programelor și tehnicilor de lucru în vederea determinării perspectivelor de reintegrare în comunitate a beneficiarilor minori și instruirea consilierilor de probațiune în vederea utilizării acestor metode și tehnici de lucru.
2. Elaborarea și aprobarea de către serviciul de probațiune a metodologiei de determinare a nevoilor sociale ale beneficiarilor și asigurarea instruirii corespunzătoare a consilierilor de probațiune în acest sens.
3. Elaborarea și aprobarea de către serviciul de probațiune a unei metodologii de lucru a consilierilor de probațiune în reintegrarea socială post-detenență a beneficiarilor minori.
4. Instruirea formatorilor și organizarea instruirii inițiale și continue a consilierilor de probațiune specializați în lucrul cu minorii. Elaborarea și aprobarea unui curriculum de instruire ce ar corespunde necesităților consilierilor specializați în lucrul cu minorii. Selectarea formatorilor din rândul consilierilor de probațiune cu experiență de muncă, precum și pe criteriu regional. Elaborarea unor recomandări metodice în domeniul instruirii consilierilor de probațiune specializați în lucrul cu minorii.
5. Crearea unui mecanism de motivare a consilierilor de probațiune.
6. Dezvoltarea mecanismelor de conlucrare a consilierilor de probațiune cu rețeaua locală de protecție a drepturilor copilului (polițist, asistent social, reprezentant APL etc.), pentru a-i implica în elaborarea și implementarea unor programe locale/sectoriale de protecție a copilului și a familiei.
7. Intensificarea de către serviciul de probațiune a acțiunilor de mediatizare a activității sale în vederea formării unei atitudini publice de susținere a sancțiunilor comunitare. Elaborarea materialelor informative referitor la probațiune. Crearea unei pagini web informaționale a serviciului de probațiune. Prezentarea în mass-media a materialelor despre activitatea, sarcinile, scopul probațiunii și rolul comunității în reintegrarea infractorilor (inclusiv prin realizarea unui film documentar despre probațiunea minorilor).
8. Asigurarea consilierilor de probațiune cu mijloace de transport sau asigurarea, cel puțin, cu combustibilul necesar. Elaborarea și implementarea mecanismului de restituire a cheltuielilor pentru deplasare.
9. Asigurarea condițiilor confidențiale de lucru cu beneficiarii minori ai probațiunii.
10. Includerea în Strategia de dezvoltare a probațiunii juvenile a unor prevederi de alocare a resurselor financiare de procurare a serviciilor de asistență pentru beneficiarii serviciului (de exemplu, de la Centrele de Justiție Comunitară, similar experienței din țările UE, ca Letonia, Olanda).
11. Instruirea judecătorilor și procurorilor privind instituția probațiunii, aspectele pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, sensibilizarea acestora referitor la scopul, obiectivele referatului presentențial, precum și modalitatea de întocmire a acestuia.
12. La cererea referatului presentențial de către procurori sau judecători, să fie indicate „solicitățile specifice” privind caracteristicile psihosociale ale minorului.
13. Modificarea Ordinului ministrului justiției nr. 560 din 31.12.2008 prin completarea structurii raportului presentențial cu recomandări destinate instanței de judecată privind:
 - a) măsurile ce pot fi impuse inculpatului;
 - b) condițiile pe care instanța de judecată ar putea să le pună în sarcina inculpatului și scopul acestora;

- c) oportunitatea probațiunii și aplicării unor programe speciale în caz de condamnare;
- d) durata perioadei de probațiune.

Recomandări privind dezvoltarea instituțională a probațiunii prin instituirea parteneriatelor internaționale

Încheierea acordurilor directe de colaborare între serviciul de probațiune din Republica Moldova și serviciile similare din alte state (Lituania, Estonia, Olanda, Norvegia, Ungaria, Cehia, Bulgaria, Turcia etc).

Anexe

Chestionare pentru procurori, judecători, consilieri de probațiune, reprezentanți ai administrației publice locale, folosite în cadrul procesului de monitorizare a activității de probațiune în privința minorilor.

CHESTIONAR PENTRU CONSILIERII DE PROBAȚIUNE SPECIALIZAȚI ÎN CAUZELE COPIILOR AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA

În vederea consolidării capacității serviciului de probațiune, în cadrul proiectului comun al Serviciului de probațiune din subordinea Departamentului de executare al Ministerului Justiției și UNICEF - Moldova se efectuează monitorizarea activității de probațiune. Monitorizarea are drept scop elucidarea situației reale în domeniu, în baza căreia vor fi formulate recomandări și vor fi propuse activități de consolidare a capacității serviciului de probațiune ÎN ACTIVITATEA CU COPIII AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA.

În acest context am aprecia mult contribuția Dvs. la completarea acestui chestionar, pentru că opinia Dvs. CONTEAZĂ! ACEST CHESTIONAR ESTE ANONIM.

1. De când activați în cadrul serviciului de probațiune?
 - b) pînă la trei luni;
 - c) 3 luni - un an;
 - d) 1 - 3 ani;
 - e) de la 3 la 10 ani;
 - f) mai mult de 10 ani.
2. Ați beneficiat de instruire inițială în domeniul probațiunii după angajare?
 - a) da, specificați (*cine v-a instruit, la ce subiecte*)

b) nu

3. Ați beneficiat de instruire continuă
 - a) da, specificați (*cine v-a instruit, cît de des, la ce subiecte*)

b) nu

4. Ați beneficiat de instruire specializată privind lucrul cu copiii aflați în conflict cu legea?
 - a) da, specificați (*cine v-a instruit, cît de des, la ce subiecte*)

b) nu

5. Cum sînt repartizate sarcinile și responsabilitățile în cadrul serviciului de probațiune?
 - a) după fișele de post;
 - b) după categorii de beneficiari;
 - c) după sectoare;
 - d) altă opțiune, *specificați*

-
6. Activitatea pe care o desfășurați corespunde cu fișa de post a Dvs.?
- a) da;
 - b) nu;
 - c) parțial, *specificați* _____
7. Cum vă planificați timpul pentru desfășurarea activităților cu beneficiarii minori?:
-
8. În ce măsură sînteți asigurat cu resurse tehnice (calculator, imprimantă, acces la internet etc.)?:
- Indicați ce aveți și ce ar mai fi necesar _____
9. Care este în viziunea Dvs. mediul de comunicare în cadrul serviciului?
-
10. Care sînt impedimentele majore în realizarea atribuțiilor de serviciu?
-
11. Ați întocmit referate prezentențiale de probațiune în privința copiilor în conflict cu legea?
- a) da;
 - b) nu
12. La întocmirea referatului de probațiune, unde ați realizat primul interviu cu beneficiarul minor?
- a) acasă la client;
 - b) în birou;
 - c) altă opțiune _____
13. În cazul unei întreveneri planificate cu beneficiarul minor (în cadrul probațiunii prezentențiale), discutați cu el:
- a) în prezența colegilor de birou;
 - b) în condiții de confidențialitate;
 - c) în coridor (dacă biroul este ocupat);
 - d) alte opțiuni, *specificați* _____
14. Cît timp acordați în medie (în cadrul probațiunii prezentențiale) unei întreveneri cu beneficiarul minor?
- a) 15 min.;
 - b) 45 min.;
 - c) o oră;
 - d) altă opțiune, *specificați* _____
15. Cît timp acordați procesului de analiză și sinteză a informației colectate pentru întocmirea referatului prezentențial?
- a) pînă la o oră;
 - b) 1 - 3 ore;
 - c) pînă la o zi;
 - d) altă opțiune, *specificați* _____

16. Cum considerați, care ar fi termenul rezonabil pentru întocmirea unui referat de evaluare în privința unui copil aflat în conflict cu legea?

- a) 5 zile;
- b) 10 zile;
- c) 14 zile;
- d) altă opțiune _____

17. Cum determinați perspectivele de reintegrare în comunitate a beneficiarului minor în privința căruia a fost solicitată întocmirea referatului de evaluare? (prin ce metode, descrieți succint procesul):

18. Cum credeți, ar trebui consilierii de probațiune să acorde asistență psihosocială primară (pînă la pronunțarea sentinței) făptuitorilor minori?

- a) totdeauna b) de cele mai multe ori c) uneori d) rareori e) niciodată f) nu știu

19. Cum credeți, ar trebui să participe consilierii de probațiune în ședința instanței de judecată pentru a explica nevoile sociale ale inculpatului și potențialele soluții pentru acestea?

- a) da, totdeauna
- b) uneori, în următoarele condiții (cînd și cum?)

-
- c) niciodată
 - d) nu știu

20. Care sînt cele mai frecvente probleme întâlnite de consilierul de probațiune la întocmirea referatului prezentențial în privința copiilor în conflict cu legea? (puteți selecta mai multe opțiuni):

- a) termen redus cerut de solicitant;
- b) imposibilitatea deplasării în regiuni (lipsa mijloacelor de transport, combustibil etc.);
- c) lipsa tehnicii necesare (computer, imprimantă, hîrtie etc.);
- d) număr mare de solicitări;
- e) alte opțiuni, *specificați* _____

21. În cadrul probațiunii sentențiale, unde realizați primul interviu cu beneficiarul minor?:

- a) acasă la client;
- b) în birou;
- c) altă opțiune _____

22. În cadrul probațiunii sentențiale, cît timp alocați în medie unei întrevederi cu beneficiarul minor?

I întrevedere	a II-a întrevedere	a III-a – a V-a întrevedere	Ulterior
15 min.;	a) 15 min.;	a) 15 min.;	a) 15 min.;
45 min.;	b) 45 min.;	b) 45 min.;	b) 45 min.;
o oră;	c) o oră;	c) o oră;	c) o oră;
altă opțiune	d) altă opțiune	d) altă opțiune	d) altă opțiune ____

23. Ce scop are prima întrevedere cu beneficiarul minor în cadrul probațiunii sentențiale, în opinia Dvs.?(puteți alege mai multe opțiuni):

- a) explicarea drepturilor și obligațiilor minorului, planificarea întrevederilor pentru perioada de probă;

- b) stabilirea portretului psihosocial, evaluarea necesităților/nevoilor primare, explicarea drepturilor și obligațiilor;
 - c) planificarea întrevederilor pentru perioada de probă;
 - d) alte opțiuni, *specificați*
-

24. Cum determinați, în cadrul probațiunii sentențiale, nevoile sociale ale beneficiarului minor? (prin ce metode, descrieți succint procesul):

25. În opinia Dvs., care nevoi și necesități considerați a fi un factor determinant în reintegrarea în comunitate a unui copil aflat în conflict cu legea? (scrieți numărul de ordine după prioritate):

- 1) menținerea relațiilor cu familia;
- 2) existența unor programe de reabilitare;
- 3) cunoașterea situației reale a beneficiarului;
- 4) organizarea timpului liber;
- 5) angajarea în câmpul muncii;
- 6) sprijinirea în obținerea unui loc de trai temporar;
- 7) continuarea studiilor;
- 8) altă opțiune, *specificați* _____

26. Cum planificați, în cadrul probațiunii sentențiale, întrevederile cu beneficiarii minori?:

- a) stabilesc o zi în lună pentru prezentarea acestora la oficiu;
- b) planific pentru fiecare individual, în funcție de necesitățile/nevoile identificate;
- c) planific pentru fiecare individual, în funcție de riscul de recidivă;
- d) altă opțiune, *specificați* _____

27. În cazul în care planificați întrevederi pentru fiecare beneficiar minor, cum stabiliți frecvența acestora?

- a) analiza nevoilor beneficiarului;
- b) nivelul riscului de recidivă;
- c) în funcție de comportamentul manifestat de beneficiar.;
- d) altă opțiune, *specificați* _____

28. Ce activități desfășurați cu copiii aflați în conflict cu legea în vederea reintegrării acestora în comunitate?

29. Ce programe de lucru utilizați în vederea reintegrării copiilor aflați în conflict cu legea? (dați o succintă descriere a acestora)

30. Ce activități întreprindeți în vederea dezvoltării capacității familiei și a comunității de a asigura asistența minorilor și de a preveni riscul intrării lor în dificultate?

31. Există o clasificare a beneficiarilor, cum ar fi – dificili/mai puțin dificili?

- a) da;
- b) nu.

32. În cazul în care există o clasificare a beneficiarilor, care sînt criteriile de clasificare (specificați)?:

În cazul beneficiarilor minori condamnați la muncă neremunerată în folosul comunității, credeți că aceștia au înțeles modul de executare a pedepsei?:

- a) cunoaște foarte bine deoarece că este informat în procesul de judecată;
- b) cunoaște parțial;
- c) nu cunoaște modul de executare a pedepsei penale;
- d) altă opțiune, *specificați*_____

33. Descrieți procedura pe care o utilizați pentru punerea în executare a muncii neremunerate în folosul comunității în privința copiilor aflați în conflict cu legea:

Cum credeți, care este atitudinea comunității față de minorii care execută muncă neremunerată în folosul comunității:

- e) de susținere și ajutor;
- f) neutră;
- g) repulsivă;
- h) în funcție de caz, *specificați*_____

34. Care sînt dificultățile majore la punerea în executare a muncii neremunerate în folosul comunității în privința minorilor aflați în conflict cu legea? _____

35. Ce activități desfășurați în vederea reintegrării minorilor liberați din locurile de detenție (descrieți-le succint)_____

36. Ce metode și tehnici de lucru utilizați în vederea reintegrării minorilor liberați din locurile de detenție? (descrieți-le succint):_____

37. Ce dificultăți întâmpinați în vederea reintegrării minorilor liberați din locurile de detenție?

Cum evaluați cunoștințele Dvs. în domeniul probațiunii? (indicați la fiecare categorie folosind sistemul de 10 puncte):

- a) misiune, funcții, atribuții ale serviciului de probațiune_____
- b) legislația și actele internaționale în domeniul probațiunii_____
- c) principiile probațiunii_____
- d) tehnici și metode de lucru în cadrul probațiunii _____;
- e) aspecte manageriale ale activității de probațiune _____;
- f) particularitățile lucrului cu copiii aflați în conflict cu legea _____;

- g) particularitățile lucrului consilierului de probațiune cu alte categorii de beneficiari _____;
- h) alte domenii, *specificați* _____

38. Cum ați defini Dvs. noțiunea de INTERES SUPERIOR AL COPILULUI?

Cum credeți, alți consilieri de probațiune respectă principiile probațiunii stabilite în Legea cu privire la probațiune?:

- a) totdeauna b) de regulă c) uneori d) rareori e) deloc f) nu știu

39. Cum credeți, este oportun ca activitatea consilierilor de probațiune să fie supravegheată de procuror?

- a) da, *deoarece* _____
- b) nu, *deoarece* _____
- c) altă opțiune, *explicați* _____

40. Ce vă motivează să activați în cadrul serviciului de probațiune?:

- a) salariul;
- b) mediul de activitate;
- c) domeniul de activitate;
- d) lipsa unei alte opțiuni de angajare în muncă;
- e) altă opțiune, *specificați* _____

41. Selectați două sau mai multe aspecte ale activității serviciului de probațiune care considerați că au nevoie de îmbunătățire:

- o finanțare adecvată a serviciului de probațiune;
- nivelul pregătirii profesionale al angajaților serviciului de probațiune;
- managementul serviciului de probațiune;
- altă opțiune, *explicați*: _____

42. Colaborați cu organizații neguvernamentale, biserica, în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu? (cu cine, în ce condiții, cât de frecvent)

43. Colaborați cu autoritățile publice centrale și locale în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu? (cu cine, în ce condiții, cât de frecvent):

44. Conștientizează partenerii Dvs. ROLUL LOR în desfășurarea activităților de probațiune?

Ce dificultăți întâmpinați în colaborarea cu structurile guvernamentale și neguvernamentale?

Colaborați cu serviciul de protecție a drepturilor copilului? (specificați domeniul de colaborare, frecvența și procedura):

Implicați voluntari în activitatea Dvs.? (specificați cum îi identificați și cât de des îi implicați, la ce activități?)

Sinteți implicat în dezvoltarea unor programe locale sau sectoriale de protecție a copilului și familiei?

a) da, *specificați* _____

b) nu

45. Din perspectiva organizării eficiente, ar fi oportun, în opinia Dvs., ca serviciul de probațiune:

a) să continue a activa în cadrul Departamentului de executare;

b) să activeze ca structură independentă în cadrul Ministerului de Justiție;

c) să fie încadrat în sistemul penitenciar;

d) să fie create oficii regionale de probațiune (Nord, Centru, Sud, Găgăuzia);

e) altă opțiune, *specificați* _____

46. Care sînt, în opinia Dvs., perspectivele de dezvoltare a serviciului de probațiune?

Alte sugestii referitor la activitatea de probațiune

Vă mulțumim pentru participare și contribuție!

CHESTIONAR PENTRU REPREZENTANȚII ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE ANTRENAȚI ÎN ACTIVITĂȚI DE PROBAȚIUNE ÎN CAUZELE COPIILOR

AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA

În vederea consolidării capacității serviciului de probațiune, în cadrul proiectului comun al Serviciului de probațiune din subordinea Departamentului de executare al Ministerului Justiției și UNICEF - Moldova, se efectuează monitorizarea activității de probațiune. Monitorizarea are drept scop elucidarea situației reale în domeniu, în baza căreia vor fi formulate recomandări și vor fi propuse activități de consolidare a capacității serviciului de probațiune ÎN ACTIVITATEA CU COPIII AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA.

În acest context, am aprecia mult contribuția Dvs. la completarea acestui chestionar, pentru că opinia Dvs. contează! ACEST CHESTIONAR ESTE ANONIM.

1. Cum considerați, pedeapsa sub formă de muncă neremunerată este benefică pentru societate?:

a) da, argumentați _____

b) nu, argumentați _____

2. Care sînt avantajele/dezavantajele pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității:

a) Avantaje:

- obținerea rezultatelor materiale (clădiri reparate, bănci vopsite, cimitire/parcuri curățate etc.);
- implicarea condamnatului în lucrări prost plătite;
- sporirea încrederii comunității;
- menținerea relației cu familia;
- minimizarea riscului de recidivă;
- altele _____

b) Dezavantaje:

- sporirea riscului social;
- executarea necalitativă a lucrărilor prestate;
- sporirea acțiunilor coruptibile;
- sarcini suplimentare pentru reprezentanții APL;
- altele _____

3. Cum considerați colaborarea Dvs. cu serviciul de probațiune?

- a) fructuoasă;
- b) eficientă;
- c) ineficientă.

4. În ce măsură, în viziunea Dvs., consilierul de probațiune supraveghează mersul executării pedepsei?

- consilierul monitorizează cazul permanent (vizite în teren, întreveneri cu condamnatul etc.);
- periodic contactează telefonic persoana responsabilă din cadrul APL și solicită informația la zi despre numărul de ore executate;
- insuficient;
- manifestă indiferență;
- alte _____

5. Pedepsa penală sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității are drept scop reeducarea și schimbarea valorilor beneficiarului, care pot duce la minimizarea riscului de recidivă și sporirea încrederii comunității din care face parte condamnatul. În ce măsură credeți Dvs. că sînt posibile de atins aceste scopuri?

- posibil, în cazul în care condamnatul conștientizează impactul acțiunilor ilicite și esența pedepsei penale;
- parțial;
- imposibil.

Argumentați varianta selectată _____

6. În lista de priorități pentru dezvoltarea comunitară, cît de oportună este activitatea serviciului de probațiune, în special coordonarea executării pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității:

Vă mulțumim pentru participare și contribuție!

CHESTIONAR PENTRU JUDECĂTORII SPECIALIZAȚI ÎN CAUZELE COPIILOR AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA

În vederea consolidării capacității serviciului de probațiune, în cadrul proiectului comun al Serviciului de probațiune din subordinea Departamentului de executare al Ministerului Justiției și UNICEF - Moldova se efectuează monitorizarea activității de probațiune. Monitorizarea are drept scop elucidarea situației reale în domeniu, în baza căreia vor fi formulate recomandări și vor fi propuse activități de consolidare a capacității serviciului de probațiune ÎN ACTIVITATEA CU COPIII AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA.

În acest context, am aprecia mult contribuția Dvs. la completarea acestui chestionar, pentru că opinia Dvs. CONTEAZĂ! ACEST CHESTIONAR ESTE ANONIM.

1. Cunoașteți activitatea serviciului de probațiune (funcții, atribuții, modalitatea de lucru)?
a) foarte bine b) bine c) cunosc sumar d) puțin e) deloc
2. Ați avut ocazia să solicitați referate de evaluare psihosocială a personalității infractorului minor?
a) da;
b) nu.
3. Considerați util referatul de evaluare psihosocială a personalității infractorului minor?
a) da;
b) nu.
c) Altă opțiune, explicați _____
4. În opinia Dvs., referatul de evaluare psihosocială a personalității infractorului minor poate contribui la (NB: puteți alege mai multe opțiuni):
a) individualizarea pedepsei penale, *explicați* _____
b) individualizarea măsurii preventive, inclusiv a arestului preventiv, *explicați* _____
c) identificarea perspectivelor de reintegrare în comunitate în cazul aplicării unei pedepse non-privative de libertate, *explicați* _____
d) altă opțiune, *explicați* _____
5. Ce informații SUPLIMENTARE considerați că trebuie să fie incluse în referatul de evaluare?:

6. Cum apreciați nivelul calității informațiilor cuprinse în referatul de evaluare?:
a) înalt, *explicați* _____
b) mediu, *explicați* _____
c) redus, *explicați* _____

7. Cum considerați, este necesară solicitarea/întocmirea referatelor presentențiale în cauzele cu implicarea minorilor:
- a) totdeauna b) de cele mai multe ori c) uneori d) rareori e) niciodată f) nu știu
- Considerați necesară întocmirea referatelor de evaluare în funcție de:
- a) vârsta minorului;
 - b) în cazul recidivei;
- Sau:
- a) în cazul infracțiunilor ușoare;
 - b) în cazul infracțiunilor mai puțin grave;
 - c) în cazul infracțiunilor grave;
 - d) în cazul infracțiunilor deosebit de grave;
 - e) în cazul infracțiunilor excepțional de grave;
- Sau în caz de:
- a) infracțiuni contra păcii și securității omenirii, infracțiuni de război;
 - b) infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei;
 - c) infracțiuni contra libertății, cinstei și demnității persoanei;
 - d) infracțiunile privind viața sexuală;
 - e) infracțiuni contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor;
 - f) infracțiuni contra patrimoniului;
 - g) infracțiuni contra familiei și minorilor;
 - h) infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale;
 - i) infracțiuni ecologice;
 - j) infracțiuni economice;
 - k) infracțiuni informatice și infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor;
 - l) infracțiuni în domeniul transporturilor;
 - m) infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice;
 - n) alte _____
8. În privința adulților, considerați necesar de a fi întocmite referate de evaluare psihosocială a personalității făptuitorului?:
- a) da;
 - b) nu.
9. Cum considerați, care ar fi termenul rezonabil pentru întocmirea unui referat de evaluare?:
- c) 5 zile;
 - d) 10 zile;
 - e) 14 zile;
 - f) altă opțiune _____
10. Cum credeți, consilierii de probațiune ar trebui să acorde asistență psihosocială primară (pînă la pronunțarea sentinței) făptuitorilor minori?:
- a) totdeauna b) de cele mai multe ori c) uneori d) rareori e) niciodată f) nu știu
11. Cum credeți, ar trebui să participe consilierii de probațiune în ședința instanței de judecată pentru a explica nevoile sociale ale inculpatului și potențialele soluții pentru acestea?

- a) da, totdeauna;
 - b) uneori, în următoarele condiții (cînd și cum?);
-

- a) niciodată;
- b) nu știu.

12. Cum credeți, trebuie solicitat consimțămîntul persoanei în vederea aplicării față de aceasta a unei pedepse sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității?

- a) da, totdeauna;
 - b) uneori, în următoarele condiții (cînd și cum?);
-

- a) niciodată;
- b) nu știu.

13. Credeți că ar fi oportun de a lărgi spectrul de obligații (prevăzute de art. 90 al Cp) pe care le poate stabili instanța la aplicarea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei?

- c) da, explicați ce condiții anume
-

- d) nu, deoarece
-

14. Cum credeți, este oportun ca activitatea consilierilor de probațiune să fie supravegheată de procuror?

- a) da, deoarece_____
- b) nu, deoarece_____
- c) altă opțiune, explicați _____

15. Cum apreciați COLABORAREA Dvs. cu consilierii de probațiune?

- a) foarte bună b) bună c) satisfăcătoare d) nesatisfăcătoare e) nu colaborăm

16. Cum credeți, respectă consilierii de probațiune principiile probațiunii stabilite în Legea cu privire la probațiune?

- a) totdeauna b) de regulă c) uneori d) rareori e) deloc f) nu știu

17. Cum credeți, activitatea consilierilor de probațiune privind reintegrarea socială a persoanelor condamnate la pedepse neprivative de libertate este:

- a) necesară și eficientă b) necesară, dar ineficientă c) nenenecară și ineficientă d) nu știu

18. Selectați două sau mai multe aspecte ale activității serviciului de probațiune care considerați că au nevoie de îmbunătățire :

- d) o finanțare adecvată;
 - e) nivelul pregătirii profesionale al angajaților;
 - f) managementul serviciului;
 - g) altă opțiune, explicați_____
-

19. Alte sugestii referitor la activitatea de probațiune_____

Vă mulțumim pentru participare și contribuție!

CHESTIONAR PENTRU PROCURORII SPECIALIZAȚI ÎN CAUZELE COPIILOR AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA

În vederea consolidării capacității serviciului de probațiune, în cadrul proiectului comun al Serviciului de probațiune din cadrul Departamentului de executare al Ministerului Justiției și UNICEF - Moldova se efectuează monitorizarea activității de probațiune. Monitorizarea are drept scop elucidarea situației reale în domeniu, în baza căreia vor fi formulate recomandări și vor fi propuse activități de consolidare a capacității serviciului de probațiune ÎN ACTIVITATEA CU COPIII AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA.

În acest context, am aprecia mult contribuția Dvs. la completarea acestui chestionar, pentru că opinia Dvs. contează! ACEST CHESTIONAR ESTE ANONIM.

1. Cunoașteți despre activitatea serviciului de probațiune (funcții, atribuții, modalitatea de lucru)?

- a) foarte bine b) bine c) cunosc sumar d) puțin e) deloc

2. Ați avut ocazia să solicitați referate de evaluare psihosocială a personalității infractorului minor?

- a) da;
b) nu.

3. Considerați util referatul de evaluare psihosocială a personalității infractorului minor?

- a) da;
b) nu.

c) altă opțiune, explicați _____

4. În opinia Dvs., referatul de evaluare psihosocială a personalității infractorului minor poate contribui la (NB: puteți alege mai multe opțiuni):

a) individualizarea pedepsei penale, *explicați* _____

b) individualizarea măsurii preventive, inclusiv a arestului preventiv, *explicați* _____

c) identificarea perspectivelor de reintegrare în comunitate în cazul aplicării unei pedepse non-privative de libertate, *explicați* _____

d) altă opțiune, *explicați* _____

5. Ce informații SUPLIMENTARE considerați că trebuie să fie incluse în referatul de evaluare? _____

6. Cum apreciați nivelul calității informațiilor cuprinse în referatul de evaluare?

- a) înalt, *explicați* _____
b) mediu, *explicați* _____
c) redus, *explicați* _____

7. Cum considerați, este necesară solicitarea/întocmirea referatelor prezentențiale în cauzele cu implicarea minorilor?

- a) totdeauna b) de cele mai multe ori c) uneori d) rareori e) niciodată f) nu știu

Considerați necesară întocmirea referatelor de evaluare în funcție de:

- a) vârsta minorului;
b) în cazul recidivei;

Sau:

- a) în cazul infracțiunilor ușoare;
- b) în cazul infracțiunilor mai puțin grave;
- c) în cazul infracțiunilor grave;
- d) în cazul infracțiunilor deosebit de grave;
- e) în cazul infracțiunilor excepțional de grave;

Sau în caz de:

- a) infracțiuni contra păcii și securității omenirii, infracțiuni de război;
- b) infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei;
- c) infracțiuni contra libertății, cinstei și demnității persoanei;
- d) infracțiunile privind viața sexuală;
- e) infracțiuni contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor;
- f) infracțiuni contra patrimoniului;
- g) infracțiuni contra familiei și minorilor;
- h) infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale;
- i) infracțiuni ecologice;
- j) infracțiuni economice;
- k) infracțiuni informatice și infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor;
- l) infracțiuni în domeniul transporturilor;
- m) infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice;
- n) alte _____

8. În privința adulților, considerați necesar de a fi întocmite referatele de evaluare psihosocială a personalității făptuitorului?:

- a) da
- b) nu

9. Cum considerați, care ar fi termenul rezonabil pentru întocmirea unui referat de evaluare?:

- a) 5 zile;
- b) 10 zile;
- c) 14 zile;
- d) altă opțiune _____

10. Cum credeți, ar trebui consilierii de probațiune să acorde asistență psihosocială primară (pînă la pronunțarea sentinței) făptuitorilor minori?:

- a) totdeauna b) de cele mai multe ori c) uneori d) rareori e) niciodată f) nu știu

11. Cum credeți, trebuie solicitat consimțămîntul persoanei în vederea aplicării față de aceasta a unei pedepse sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității?

- a) da, totdeauna;
- b) uneori, în următoarele condiții (cînd și cum?);

-
- c) niciodată;
 - d) nu știu.

12. Cum credeți, activitatea consilierilor de probațiune privind reintegrarea socială a persoanelor condamnate la pedepse neprivative de libertate este:

- a) necesară și eficientă
- b) necesară, dar ineficientă
- c) nu este necesară și nu este eficientă
- d) nu știu

13. Cum credeți, este oportun ca activitatea consilierilor de probațiune să fie supravegheată de procuror?

- e) da, *deoarece* _____
- f) nu, *deoarece* _____
- g) altă opțiune, *explicați* _____

14. Cum apreciați COLABORAREA Dvs. cu consilierii de probațiune:

- a) foarte bună b) bună c) satisfăcătoare d) nesatisfăcătoare e) nu colaborăm

15. Cum credeți, respectă consilierii de probațiune principiile probațiunii stabilite în Legea cu privire la probațiune?

- a) totdeauna b) de regulă c) uneori d) rareori e) deloc f) nu știu

16. Selectați două sau mai multe aspecte ale activității serviciului de probațiune care considerați că au nevoie de îmbunătățire:

- a) Finanțare adecvată;
- b) Nivelul pregătirii profesionale al angajaților;
- c) Managementul serviciului de probațiune;
- d) Altă opțiune, *explicați*

Alte sugestii referitor la activitatea de probațiune

Vă mulțumim pentru participare și contribuție!